

VASTWERKEN

jouw Marine, nu en straks

**HAROLD LIEBREGS AAN HET ROER
BIJ KONINKLIJKE MARINE**

**EEN AVOM-LID VERTELT:
HET BIJZONDERE LEVEN VAN DICK VAN DER MAAL**

DE WERELD VERANDERT

**VROUWEN ZIJN EEN ONMISBARE SCHAKEL
BINNEN DE KRIJGSMACHT**

REDACTIE

Redactie

Pieter Duijf
Freelance-journalist
Deken van Oppensingel 155
5911 AC VENLO
M: 06 103 139 70

Eindredactie

Hoofdbestuur
Correspondent in de West
Joop Kooijman
Vormgeving
www.editoo.nl

REDACTIE-ADRES

E: redactie@avom.nl

ADVERTENTIES/ACTIES

Hoofdbestuur

KOPIJ

Kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk 10 februari 2026 in het bezit te zijn van de redactie.
E: redactie@avom.nl of per post: Pieter Duijf-Deken van Oppensingel 155-5911 AC Venlo.

VERSCIJNINGSDATUM

Medio maart 2026

REALISATIE EN VORMGEVING

Editoo B.V., Veenendaal

OPZEGGING LIDMAATSCHAP

Kan alleen schriftelijk of per e-mail met ingang van het einde van het verenigingsjaar met inachtneming van een opzegtermijn van 4 weken.

LINKS AVOM:

W: www.avom.nl

ERELEDEN

H. Schellekens(oprichter) †
C. Oosterlaak(oprichter) †
H.C. Jongewaard †
Th.R.L. Luijckx †
G. Tigchelaar †
M.J.M. Borsboom

FOTO VOORZIJD E OMSLAG:

Ceremonie beëdiging Harold Liebregs als Commandant Zeestrijdkrachten en Admiraal Benelux (foto: Koninklijke Marine)

Officieel orgaan van de **AVOM**. Algemene Vereniging van Oud- en actief dienend personeel van de Koninklijke Marine.

HOOFDBESTUUR

André van Duijvenvoorde

Voorzitter & aanspreekpunt
veteranenzaken
+31 (0) 625408207
voorzitter@avom.nl

Koos van der Spek

Secretaris &
Veteranenondersteuner, v/h
nuldelijnszorg
+31 (0) 625295307
secretaris@avom.nl

Gerard Kamp

Penningmeester
+31 (0) 651122456
gerard.kamp107@
kampmanagement.nl,
penningmeester@avom.nl

Wim Brons

Algemeen Bestuurslid & beheer
webshop
+31 (0) 622467441
w.brons@avom.nl
w.brons@gmail.com

AVOM OP FACEBOOK:

<https://www.facebook.com/groups/avomnl>

Scan de QR code

Nog geen lid van de AVOM of abonnee van VastWerken?
Ga naar www.avom.nl en meld u direct aan!

SPONSORING

Onze activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door het vfonds.

LIDMAATSCHAP AVOM

Leden per jaar € 30,00.

CONTRIBUTIEREKENING

IBAN NL 07 INGB 0004 8978 12
t.n.v. AVOM Contributie
BIC INGBNL2A

EVENEMENTEN-REKENING

IBAN NL 96 ABNA 0549 4607 64
t.n.v. AVOM
BIC ABNANL2A

AVOM-SHOP

Wim Brons

M: 06 224 674 41
E: w.brons@avom.nl

LEDENADMINISTRATIE AVOM

Wim Brons

M: 06-22467441
E: w.brons@avom.nl

WEBMASTER

SiteMasters Webdevelopment & Online marketing

VAST WERKEN

Versijnt 4x per jaar. In maart, juni, september en december. De inhoud van de artikelen in VastWerken hoeft niet noodzakelijkerwijs de mening van het hoofdbestuur van de AVOM weer te geven.

De AVOM is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel Brabant, nr. 402 59 764. De AVOM is aangesloten bij de Stichting Veteranenplatform.

03	VAN DE VOORZITTER
04	HAROLD LIEBREGS AAN HET ROER KONINKLIJKE MARINE
06	MARINEKALENDER 2026
07	BOEK 'AUDREY HEPBURN EN DE BNMO'
08	EEN AVOM-LID VERTELT: HET BIJ- ZONDERE LEVEN VAN DICK VAN DER MAAL
12	LANDELIJKE CONTACTDAG AVOM 2025
14	NIEUWS VAN DE AFDELINGEN
16	REÛNIE LANDINGSVAARTUIGEN
17	VACATURES AVOM
17	CSS KRIJGT ZEEBENEN
19	NEDERLANDS MARINESCHIP VAART MET NOODHULP NAAR JAMAÏCA
21	JOHAN DE WITT: PLATFORM VOOR BRITSE OPERATIES
24	SPANNINGEN TUSSEN VENEZUELA EN VERENIGDE STATEN
26	VROUWEN ZIJN ONMISBARE SCHAKELS IN VREDE EN VEILIGHEID
29	SOMMIGE SCHEPEN OVER 10 JAAR MOGELIJK ZELFVAREND
32	UFO'S LANDDEN NOG ÉÉN KEER OP SOESTERBERG
33	AVOM-DOELSTELLINGEN
34	EREGALERIJ
34	IN MEMORIAM
34	NIEUWE LEDEN
35	CONTACTGEGEVENS AVOM-AFDE- LINGEN
36	AVOM-SHOP

Deze VastWerken is de laatste uitgave van 2025. Ik wil niet verzuchten “wat gaat de tijd toch snel”, maar een feit is wel dat hij omvliegt. En wij vliegen mee. Wanneer ik even terugkijk – niet te lang – hebben wij als vereniging het afgelopen jaar te kampen gehad met bestuursvacatures. In het HB zagen wij onze secretaris John Huf met lede ogen vertrekken en meende ook de ledenadministrateur de harp aan de wilgen te moeten hangen. Gelukkig konden wij in het HB de werkzaamheden opvangen, maar leuk was anders. Op dit moment zitten we nog steeds met twee vacatures. Daarover hieronder meer. Verder brak er bij de afdeling Zuid-Holland een crisis in het bestuur uit. De voorzitter en de penningmeester traden in mei af. In augustus trad ook bestuurslid Ton Bijster terug. Op dat moment was alleen de secretaris Adriaan van Stolk nog op post. Deze roerganger kwijtste zich uitmuntend van zijn taak en vervulde de functies van secretaris, penningmeester en voorzitter alleen. “Alles in één hand”, maar gezond was dat niet. Gelukkig stonden Koos van der Spek en Gerard Kamp Adriaan als interim bij. Inmiddels gloort er voor Zuid-Holland, de grootste afdeling van de AVOM, hoop aan de horizon in de persoon van Sjaak Seen die zich heeft aangemeld voor de functie van voorzitter. Ik doe een beroep op de leden van Zuid-Holland zich beschikbaar te stellen voor de functie van penningmeester. Statutair moet een afdeling uit ten minste drie bestuursleden bestaan, anders moet hij worden opgeheven. Beste leden van Zuid-Holland, dat willen jullie toch zeker niet! Kom op! Laat één, liefst meer zich aanmelden. Het is een mooie afdeling. Zij kan toch niet teloorgaan? Dat wil toch geen enkel lid.

Op de vacature in het HB voor secretaris heeft zich spontaan een lid uit den lande aangemeld. De kandidaat was maatschappelijk zeer geëngageerd. De taak van secretaris leek hem op het lijf te zijn geschreven. Een gesprek met het HB verliep voor hem en ons naar volle tevredenheid. Wij rekenden ons al rijk, maar als je rekent moet je overrekenen, aldus het gezegde. Medische redenen dwongen onze kandidaat zich terug te trekken. Dit tot grote teleurstelling van de persoon in kwestie en de leden van het HB.

Ik doe nu opnieuw een beroep op u allen de functie van secretaris in het HB te overwegen. U komt in een warm nest van betrokken bestuursleden die slechts een doel voor ogen hebben: het belang van de AVOM en haar leden. In deze Vast Werken staat een advertentie. Lees hem aandachtig. Naar wij hopen wordt er positief door meerdere leden op gereageerd. Ik heb deze laatste zin bewust in het meervoud geschreven, omdat wij ook nog een gemotiveerde ledenadministrateur zoeken. Dus geachte leden: schroom niet en meldt u aan. Wat voor Zuid-Holland geldt, is ook op het HB van toepassing. De huidige vier bestuursleden kunnen de AVOM best wel draaiende houden, maar dat kan niet eeuwig duren. Het gevaar ligt op de loer dat door gebrek aan bestuursleden een vereniging langzaam ten onder gaat. Dat zal niet de eerste keer zijn. Dat wilt u toch niet!

Rest mij nog enige uitleg over de landelijke reünie van 15 oktober in de Dukdalf in Den Helder. U kent de reden dat wij naar een andere locatie moesten uitwijken. Door de afzegging van het voormalige MOKH stonden wij met de rug tegen de muur. Leuk was anders. Gelukkig - met de nadruk op dat woord – bood de Dukdalf ons onderdak. Naar verluidt was het een gezellige ontmoeting, het programma was interessant en de rijsttafel uitstekend. Ik was zelf niet aanwezig door een operatie. Wij begrepen best dat het een teleurstelling was dat de reünie niet in het MOKH kon worden gehouden. Wij rekenden om die reden op een lagere opkomst. Om de bittere pil toch enigszins te vergulden waren het Marinemuseum en het Nationaal Redding Museum gratis te bezichtigen. Ik weet niet of daar massaal gebruik van is gemaakt.

Bij de afspraken met de Dukdalf zijn wij van 150 reünisten uitgegaan. De aanmelding gaf 120 betalende leden aan. Op dit aantal waren de consump-

ties, het gebak, de snacks, de rijsttafel en het ijs geba-seerd. Wat schetste echter onze verbazing? 30 leden kwamen zonder opgaaf van redenen niet opdagen. Het waren er dus omstreeks 90. Maar de AVOM moest wel voor 120 personen betalen. Dus weggegooid geld. Beste leden, dat stemt ons droevig. Ik hoop dat dit een (finan-ciële) les voor ons allen is en, bovendien, er bestaat ook nog zoiets als saamhorigheid binnen de AVOM. Jammer, dat er zo weinig van de meer dan 1.100 leden kwamen opdagen. Waar blijft de kameraadschap? Laten we ho-pen dat de reünie betreffende het veertig jarig bestaan van de AVOM in 2026 alle records van opkomst slaat. Het HB is al druk met de organisatie bezig.

Ik besef dat ik mijn voorwoord moet beëindigen. On-danks geklaag mijnerzijds blijft de AVOM een mooie vereniging waarvoor je de handen uit de mouwen wil steken.

Ik wens u allen een zalig Kerstfeest en een heel goede jaarwisseling. Blijft gezond en tot ziens in 2026.

André E. van Duijvenvoorde,
Voorzitter AVOM.

HAROLD LIEBREGS AAN HET ROER KONINKLIJKE MARINE

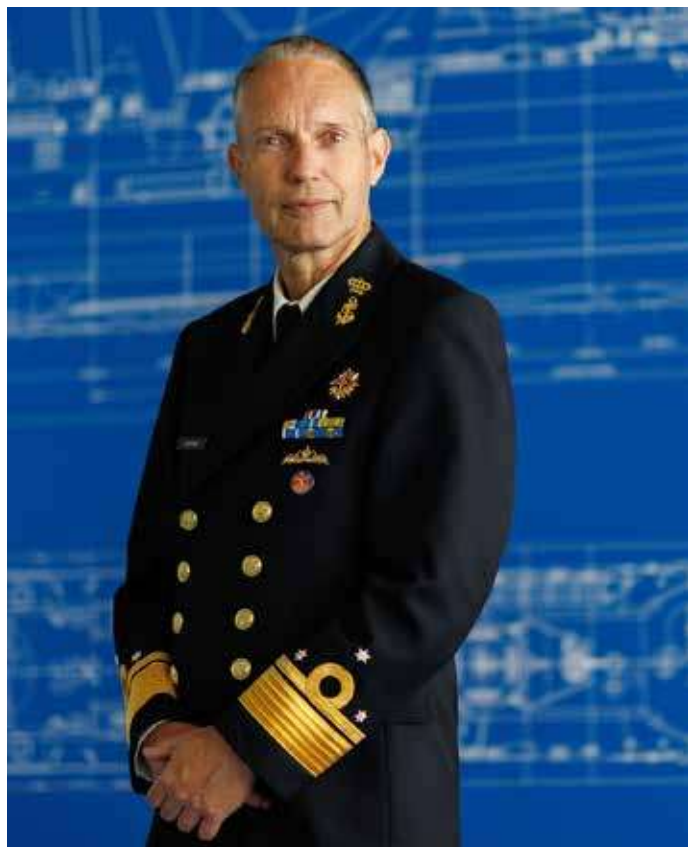
Harold Liebregs aan het roer bij Koninklijke Marine in grimmige tijden

Viceadmiraal Harold Liebregs is sinds 17 septem-ber jl. Commandant Zeestrijdkrachten en Admiraal Benelux. Op de marinebasis in Den Helder nam hij het bevel over de Koninklijke Marine over van rang-genoot René Tas. Op de valreep van zijn vertrek deed Tas nog pittige uitspraken.

Hij waarschuwde voor machthebbers als Putin en Xi, die niet op ons wachten. De verhoging van de NAVO-norm naar vijf procent van het bruto binnen-lands product komt wat hem betreft geen moment te vroeg. "Het is nu zaak niet opnieuw in een winter-slaap te vallen en de dreiging serieus te nemen." Wat de marineman betreft vraagt dit iets van iedereen, niet alleen van Defensie.

Defensie moet rekening houden met permanente onrust, schetste Tas. Met een voortdurende hybride dreiging en een permanente dreiging in de global commons: cyber, space en op zee en in de lucht bui-ten de territoriale grenzen.

Ook Liebregs noemde een oorlog niet langer on-denkbare en dat de marine vandaag al klaar moet zijn om geloofwaardig af te schrikken. "Maar ook om op te treden als de afschrikking faalt. Dan rest ons geen andere optie dan het conflict in ons voordeel te slechten. Kortom: we moeten denken vanuit de dreiging. Hoe gaan we die aanpakken? Dat gaan we uitvoeren en beoefenen. Altijd gereed. Nederland kan op ons rekenen."

Curriculum vitae Commandant Zeestrijdkrachten viceadmiraal H.H. Liebregs
Viceadmiraal Harold Liebregs (Velsen, 1968) treedt in 1987 aan op het Koninklijk Instituut voor de Marine. Na zijn benoeming tot officier in 1990 vervult hij diverse functies aan boord van onderzeeboten en is hij betrokken bij operaties in de Adriatische Zee. In

2001 voltooit hij de Submarine Command Course en wordt hij voor 3 jaar commandant van Hr.Ms. Walrus. Daarmee voert hij enkele operaties uit rond het Arabisch schiereiland. Later, van 2006 tot 2007, wordt hij nogmaals commandant van een onderzeeboot, Hr.Ms. Zeeleeuw, en ingezet voor diverse oefeningen.

Tussen 2004 en 2011 vervult Liebreghs enkele functies bij de Defensiestaf met betrekking tot behoeftestellingen en plannen. Zijn werkterrein omvat onder meer de verbetering van de materiële exploitatie en plannen op het gebied van ICT. In 2008 slaagt hij voor de Hogere Defensie Vorming.

Vanaf eind 2011 dient Liebreghs als Eerste Officier aan boord van Hr.Ms. Tromp. Met dit schip voert hij drugsbestrijdingsoperaties uit in het Caribisch Gebied. In december 2012 neemt hij vervolgens het commando over Hr.Ms. De Ruyter op zich. Bij operaties ter bestrijding van piraterij nabij Somalië worden in die periode 9 piraten opgepakt en afgeleverd op de Seychellen voor vervolging.

Gedurende 2014 en 2015 is hij bij de Hoofddirectie Beleid belast met de parlementaire ondersteuning op het gebied van de begroting en de operationele gereedheid.

Op 12 oktober 2015 aanvaardt Liebreghs het commando over Zr.Ms. Rotterdam en wordt hij bevorderd tot kapitein-ter-zee. Met dit schip voert hij amfibische oefeningen uit en een operatie om personeel van de Libische kustwacht op te leiden. In 2017 volgt nog een operatie tegen piraterij bij Somalië.

Van 2018 tot 2020 werkt Liebreghs bij de Defensiestaf als hoofd van de afdeling Maritiem Optreden en is hij verantwoordelijk voor maritieme behoeftestellingen. In november 2020 wordt Liebreghs bevorderd tot commandeur bij zijn aanstelling als directeur materieel, vastgoed en duurzaamheid bij het Directoraat-Generaal Beleid.

In november 2022 wordt hij bevorderd tot schout-bij-nacht en geplaatst als Plaatsvervangend Commandant Zeestrijdkrachten. Tijdens zijn plaatsing stuurt hij de transitie om de slagkracht van de Koninklijke Marine te vergroten. Sinds 18 september 2025 voert Liebreghs in de rang van viceadmiraal het commando over de zeestrijdkrachten en vervult hij de functie van Admiraal Benelux.

Liebreghs: "Een dynamische start met een aantal prachtige ontwikkelingen binnen onze Koninklijke Marine. Van de indienststelling van het Combat Support Ship Zr.Ms. Den Helder en de komst van de nieuwe Alunaut RHIB's, tot de beëdiging van een grote groep nieuwe matrozen. Belangrijke gebeurtenissen, omdat onze mensen de kern van onze organisatie vormen en het nieuwe materieel onze inzetbaarheid vergroot. Graag wil ik na mijn vliegende start ingaan op de koers die ik als Commandant Zeestrijdkrachten wil varen.

De realiteit is scherp: onze vrijheid en veiligheid staan wereldwijd onder grote druk. Een grootschalig conflict is niet langer ondenkbaar. We willen dat voorkomen met een geloofwaardige afschrikking. Maar als dat mislukt, dan zullen wij vechten voor onze vrijheid.

'Onze vrijheid en veiligheid staan wereldwijd onder grote druk'

Wij moeten vandaag gereed zijn voor het conflict, want de dreiging is nu al merkbaar. Tegelijkertijd bereiden wij ons steeds beter voor op het gevecht van morgen; onze tegenstanders leren snel en bouwen hun voorsprong uit. Voor ons zijn nieuwe capaciteiten onmisbaar. Wij moeten keer op keer denken vanuit actuele en toekomstige dreiging, zodat we voorbereid zijn. Altijd gereed.

Om onze taken nu en in de komende jaren goed te kunnen uitvoeren, sturen we op de volgende doelstellingen:

We maken meer gevechtskracht beschikbaar. Door aanpassingen in training, bemanningsconcepten en onderhoud moet driekwart van onze vloot- en marienseenheden direct inzetbaar zijn.

We trainen realistisch en zijn gereed voor Multi Domein Operaties, met een steeds belangrijkere rol voor cyber en het gebruik van de ruimte.

We introduceren 'samengestelde eenheden', waarin we bemande gevechtseenheden combineren met grotere en kleinere onbemande en autonome systemen.

We bemensen onze organisatie schaalbaar tot 20.000 personen, met nieuwe manieren van instroom, snellere opleidingen en oog voor het behoud van onze goed opgeleide en gemotiveerde collega's.

We nemen nieuwe wapensystemen tijdig in gebruik en houden waar mogelijk te vervangen materieel aan als reserve.

We verbeteren de logistiek, informatievoorziening en aansturing van onze operationele eenheden vanuit het hoofdkwartier.

We maken kritieke delen van onze bedrijfsvoering bestand tegen fysieke en digitale verstoringen.

Dit alles is geen papieren transitie, het is mensenwerk. Gedragen door de kernwaarden die ons DNA vormen: 'Verbondenheid, Durf, Vertrouwen en Vakmanschap'. Met deze kernwaarden onderstrepen wij dat wij er voor elkaar zullen zijn; dat wij, ook in tijden van strijd, op elkaar kunnen rekenen. Daarmee bieden we tegenwicht aan het opportunisme en machtsdenken, die onze wereld momenteel zo onveilig maken.

Wij zullen zorgen dat wij altijd gereed zijn om onze vrijheid te beschermen!"

(Diverse bronnen)

MARINEKALENDER 2026

Zoals u misschien weet komt er elk jaar een Marine kalender uit en de winst daarvan gaat voor de volle honderd procent naar Marine gerelateerde doelen

Voor 2026 kalender gaat de winst naar alle waarschijnlijkheid naar de Vaarwens.

Ook het Mariniers Hulpfonds zit in de verdeelsleutel want ook mariniers kopen deze kalender en hebben daarmee ook recht op een gedeelte van de winst

Prijs dit jaar bedraagt € 10,15 bij afhalen en € 14,50 euro bij verzenden (alles is duurder geworden)

Bestellen kunt u via email adres
Sailorkm@gmail.com

Betalen via overboeking op bankrekeningnummer
IBAN NL16INGB0001896470

t.n.v. J.H. Kaauw
Bestellen is ook betalen

Geef uw gegevens goed door want zonder juist adres vermelding stort ik het geld terug

Er is ook een FB-pagina met de naam Marine kalender. Elke dag komen daar verhalen over verleden, heden en toekomst Koninklijke Marine. Daar kan elk oud-marine militair en actief dienende in kijken en lezen

<https://www.facebook.com/groups/marinekalender>

Nu is het zo dat de Marine Kalender alleen kan bestaan als er genoeg kalender verkocht worden en ik wil de aantallen eigenlijk zien stijgen. Hoe meer ik er verkoop hoe meer mensen ik een plezier met het geld uit de winstpot kan doen

Daarom wil ik ELKE Oud-Marineman en Oud-Marinier inroepen om een kalender te kopen

De frankering is altijd met marine motief postzegels (wapenschildjes) Door de loop der jaren zal de hele revue hier voorbijkomen (Marinemensen die postzegels verzamelen kunnen deze zegels OOK extra bestellen 1 setje van 4 kost dan € 6,00

Tevens is er een verkoop van gelaserde aluminium afsluitbare thermische 160 ml koffiemokken. Het logo is het Veteranen logo. Verkoop inclusief verzending bedraagt €18,50.

Johannes Kauw, email: johannes.kaauw@hetnet.nl

BOEK 'AUDREY HEPBURN EN DE BNMO'

Op 2 september jl. verscheen bij QV Uitgeverij het boek 'Een van de mooiste organisaties in uw land.' Audrey Hepburn en de BNMO van journalist Fred Lardenoye. Het boek wordt gepresenteerd op zaterdag 30 augustus op het 80-jarig jubileumfeest van de BNMO dat op het Nederlands Veteraneninstituut in Doorn plaatsvindt.

Op het toppunt van haar carrière als filmactrice en stijlicoon in de mode komt Audrey Hepburn in november 1954 naar Nederland om vijf dagen lang geld in te zamelen voor de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogsslachtoffers (BNMO). Het is voor het eerst dat ze weer voet op Nederlandse bodem zet nadat ze als jong meisje de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog in Arnhem en Velp heeft meegemaakt en na de bevrijding in Amsterdam haar eerste serieuze stappen heeft gezet op weg naar een carrière als balletdanseres.

Totdat ze zich vanaf eind jaren tachtig gaat inzetten voor UNICEF keert ze nog regelmatig naar Nederland terug om als ambassadrice voor de BNMO op te treden. Ze zet daarmee niet alleen de BNMO, maar ook de tot dan toe gebrekkige zorg voor Nederlandse invalide militairen op de kaart. Omdat de BNMO niet alleen pioniert op het gebied van veteranenzorg, maar ook in de gehandicaptensport, schenkt ze de Audrey Hepburn Trofee aan de bond. Een trofee die tot op de dag van vandaag jaarlijks wordt uitgereikt aan een persoon of instelling die zich op bijzondere wijze heeft ingezet voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers of de gehandicaptensport. Daarmee heeft Audrey Hepburn na haar vroege overlijden in 1993 een blijvende erfenis achtergelaten voor mensen die zich net als zij als vrijwilliger onbaatzuchtig inzetten voor anderen die het minder getroffen hebben.

Nooit eerder werd de opmerkelijke relatie tussen de wereldberoemde filmster Audrey Hepburn en de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en dienstslachtoffers in een boek beschreven. De BNMO was wegbereider voor het huidige veteranenbeleid en de veteranenzorg en werd daarbij van 1954 tot 1986 geholpen door de filmactrice. Het rijk geïllustreerde boek beschrijft zowel de geschiedenis van de BNMO, die teruggaat tot in de Tweede Wereldoorlog, als de

bijzondere band van Audrey Hepburn met Nederland waar zij haar jeugd grotendeels doorbracht. De verschrikkingen van de oorlog die zij in Arnhem en Velp meemaakte, zouden een grote invloed hebben op de rest van haar leven.

Fred Lardenoye (1958) is journalist en politicoloog. Hij publiceerde o.a. in de Gelderlander, de Tijd, de Volkskrant, Trouw, Twintig, Oplinie, de Kareoler en was hoofdredacteur van het veteranenmagazine Checkpoint. Eerder schreef hij 'Over lef gesproken. 25 Jaar VVDM' (1991), met Frank de Kruijff, en 'Veteranen met een missie' (2008), met Rein Bijkerk.

'Een van de mooiste organisaties van uw land.' Audrey Hepburn en de BNMO – Fred Lardenoye, 128 pagina's, hardcover ISBN 9789492435255, winkelprijs € 24,95

EEN AVOM-LID VERTELT:

HET BIJZONDERE LEVEN VAN DICK VAN DER MAAL

Door Pieter Duijf

Het was een lange reis vanuit Venlo. Dit keer was Dedemsvaart de bestemming. Tot Nijmegen neem je de Maaslijn van Arriva. Daar stap je over op de NS-intercity naar Zwolle om daar de bus naar dit 13.000 zielen tellende lintdorp langs kanaal De Vaart te nemen. Dedemsvaart heeft zijn naam te danken aan Baron van Dedem die het 40 kilometer lange kanaal liet graven voor het vervoer van turf. Dedemsvaart kent geen geschiedenis die terugvoert tot in de Middeleeuwen. De oorsprong stamt uit de eerste helft van de 19e eeuw tijdens de hoogtijdagen van de ontginning van de veengronden. Dedemsvaart ligt nog net in Overijssel, nagenoeg op de grens met de provincie Drenthe. Vanaf het busstation is het nog maar een kleine honderd meter lopen naar de woning van Dick en Wies van der Maal.

De in Baarn geboren Dick (87) woont er samen met zijn tweede echtgenote Wies, die enkele jaartjes ouder is. Wies gniffelend: "Ja, ik heb nog een jongere vent aan de haak geslagen.". Beiden waren

weduwnaar, c.q. weduwe. Dick: "We zijn nu alweer 15 jaar bij elkaar, waarvan 10 jaar getrouwd. Samen hebben we 72 nakomelingen. Het laatste achterkleinkind is onlangs geboren. Ze wonen allemaal verspreid over het land. Deventer en Balkbrug liggen nog het dichtst in de buurt." Wies: "Ik heb het alleen al druk met het schrijven van verjaardagskaarten." Ze is geboren in het historische Deventer, maar ze is er al vanaf haar twintigste weg uit de boekestad aan de IJssel. Wies heeft een verleden als aardrijkskundelares.

Op tafel ligt een lijvig boekwerk, dat bestaat uit autobiografische aantekeningen van Dick zelf. "Ik heb het geschreven voor mijn familie. Het is daarom in een beperkte oplage uitgegeven. 'Opa Dick vertelt: het verhaal van een bijzonder leven.' luidt de titel "

Het levensverhaal van Dick omvat onder andere zijn 35 dienstjaren bij de Koninklijke Marine. Hij werd als oudste uit het gezin op 20 mei 1938 geboren naast de muisjesfabriek van De Ruyter aan d'Aulnis de Bourouillaan in Baarn. Als kind

maakte Dick de strenge hongervinter in 1944 mee. Op 7 mei 1945 werd Baarn door de Canadezen bevrijd. Begin 1946 kwam Dick via een opvanghuis het Zwitserse Adelboden terecht in een boerengezin in Engwilen aan het Bodensee. Het was een verblijf om aan te sterken. 'Bleekneusjes' werden deze kinderen ook wel genoemd. 30.000 van hen kwamen in aanmerking voor een tijdelijk verblijf in het buitenland. Maar liefst 9500 lotgenootjes van Dick gingen destijds naar Zwitserland.

Zijn marinetijd duurde van 1954 tot 1989. Bij de marinekipper kreeg hij de bekende 'bloempotcoupe' aangemeten. "Van mijn toenmalige eerste baksmaten zijn er nu nog maar twee over." Na de basisopleiding werd Dick geplaatst bij de Radioradarschool van de Technische Opleidingen Koninklijke Marine (TOKM) in Amsterdam, waar de hoofdmoot werd gevormd door theorielessen. Ook maakte hij kennis met typische uit Indië afkomstige uitdrukkingen, zoals 'mandiën' (=douchen), 'tampatje' (=matras) en 'pendek' (=onderbroek). Uit die begintijd herinnert hij zich nog een stotte-

rende korporaal der Mariniers, die door dit spraakeuvel nooit sergeant kon worden. "Ik heb er nog een strafdienst aan overgehouden omdat ik hem wilde verbeteren." Het strafregister van Dick in die periode, 12 bakkies, mag gerust indrukwekkend worden genoemd.

75 gulden bedroeg het eerste salaris. Daarvan moest ook nog eens 25 gulden gespaard worden. In 1956 werd hij geplaatst op het Marine Vliegkamp Valkenburg. De barakken waren nog door de Duitsers gebouwd. Hij deed daar in de radio-radarwerkplaats ervaring op in de reparatie van apparatuur waarmee onder andere onderzeeboten konden worden opgespoord. Tijdens stappen op de boulevard van Katwijk ontmoette Dick Lidy Varkevisser. Lidy had een streng gereformeerde vader. Net voordat hij in mei 1957 zou worden uitgezonden naar Nederlands Nieuw-Guinea, hebben Dick en Lidy zich verloofd. Vlak voor vertrek trouwden ze. "Voordeel was dat ik 18 maanden gehuwden salaris kreeg en bij Bureau Huisvesting van de marine ingeschreven werd als woningzoekende. De gemiddelde wachttijd voor een woning bedroeg destijds ongeveer 18 maanden. Nadeel was dat wij allebei nog geen 19 jaar oud waren en ons voornemen vooral bij mijn vader en schoonvader op nogal wat weerstand stuitte. Ik trouwde 'uit' bij een oom en tante in Katwijk aan Zee."

Dick -amper 19 jaar oud- had geen benul wat hem te wachten stond in Nederlands Nieuw-Guinea. Voorlichting, laat staan een cursus Maleis, bestond nog niet. 'Je merkt het wel!' was steevast het antwoord. Hij vloog vanaf Schiphol met een niet al te comfortabele Lockheed Constellation van de KLM naar het Verre Oosten. Een groot familiegezelschap zwaaide hem uit. De reis duurde drie dagen met tussenstops in Rome, Cairo, Beiroet, Karachi en Manilla.

"Toen we op Biak landden, zag ik een tropisch landschap en voelde ik de daarbij passende hitte van 40 graden." Eenmaal gesetteld haalde een Papoea voor 10 gulden per maand de was van het bed

en zorgde dat het weer schoon en gestreken terugkwam. Dick maakte zich de dagelijkse routine snel eigen. Op het Marine Vliegkamp Boroekoe werd hij geplaatst in de radiowerkplaats. Zijn taak was het om defecte apparatuur te repareren. De vrije tijd werd soms gevuld om in een golfplaten tent wat te gaan eten en drinken, maar omdat er regelmatig hondenvlees in de nasi was verwerkt, ging de deur ook vaak op slot.

"Op 16 juli 1957 werden we opgeschrikt door een crash van de Neutron, de super Constellation, die direct na de start op ongeveer één kilometer van de kust in zee stortte. Papoea's in houten prauwen gingen op zoek naar overlevenden. Slechts 10 van de 68 inzittenden overleefden de ramp."

In december 1957 ging Dick eindelijk deel uitmaken van een operationele eenheid, VSQ 7 waar gevlogen werd met Firefly's. Ook nam hij tijdens detacheringen op het eiland Jefman de taken van de vaste luchtverkeersleider over, bij diens afwezigheid. "Ingewikkeld was dat niet, want er waren zelden meer dan twee vliegtuigen in de lucht."

In 1958 keerde hij terug naar Nederland. Bij zijn vertrek worstelde hij nog met hoge tropische temperaturen tot wel 40 graden Celsius. Toen hij op Schiphol uit het vliegtuig stapte, vroor het 5 graden. Het weerzien met familie, zijn jonge echtgenote en vrienden vergoedde echter veel. Toch was het even wennen om zich weer in te passen van een pure stoere mannenomgeving naar een familiale sfeer. "Gelukkig was alles na een paar weken normaal."

Eind 1958 kreeg het nog prille paar een flat in Den Helder toegewezen. Dick werd geplaatst in de radoradarwerkplaats op Marine Vliegkamp de Kooy. Het was het begin van een indrukwekkende en jarenlange loopbaan bij de Koninklijke Marine. Memorabel is de wereldreis met Hr.Ms. Karel Doorman in 1960 met een bemanning van 1250 manschappen als vlaggenschip van smaldeel 5. De reis duurde van 30 mei tot

20 december. "Ik kreeg een bed toegewezen in een ruimte waar 52 man sliepen in vier bedden boven elkaar. Omdat ik inmiddels was opgeklommen tot de rang van korporaal mocht ik in het bovenste bed slapen. Het nadeel was dat ik voorzichtig omhoog moest komen omdat ik anders mijn hoofd zou stoten tegen het stalen plafond." De reis voerde langs onder andere Las Palmas, Port Louis -de hoofdstad van Mauritius- en Fremantle aan de westkust van Australië. "Daar was aanvankelijk geen sprake van een gastvrije ontvangst en weigerden de sleepboten assistentie bij het afmeren. De commandant koos voor een methode die wereldnieuws zou worden. Voor en achter werden vier Avengers vliegtuigen, twee aan twee tegengesteld aan elkaar, met kabels aan het dek bevestigd. Er werd gedraaid met vol vermogen en na 180 graden draai van de Doorman werden twee Avenger vliegtuigen zo gedraaid dat ze alle vier het schip naar de kade 'bliezen'. Op de kade stonden duizenden toeschouwers, voornamelijk Nederlandse immigranten, die spontaan het Wilhelmus begonnen te zingen. Kippenvel!" In de Australische kranten verscheen de volgende dag een spotprent met daarop Nederlandse matrozen op klompen, die aan stakende en kaarten-de havenarbeiders vragen waar ze de munt voor de parkeermeter in konden doen. Elke dag waren er aan dek rondleidingen voor de bezoekers en veel bemanningsleden werden bij de Nederlandse emigranten thuis uitgenodigd.

Na zes dagen werd koers gezet richting Nieuw-Guinea. Van Hollandia ging het verder naar Biak, Sorong in West-Papoea. Overal mensen op de kade om de bemanning te verwelkomen. Papoea's demonstreerden volksdansen op het vliegdek. Vanuit Sorong ging de reis door naar de Japanse stad Kyoto. "De meesten zagen zich daar al -omringd door geisha's- in een bad vol ezellinnenmelk liggen." Tot grote teleurstelling ging deze droomwens in rook op, omdat Indonesië had bedreigd de handelsbetrekkingen met Japan te verbreken als zij ons zou toelaten. Om de teleurstelling enigszins te

dempen, bleven alle bars open tot de laatste man was afgevoerd. De reis ging weer in omgekeerde richting terug naar Nieuw-Guinea.

Op 30 september ging het naar Nouméa, de hoofdstad van de vroegere Franse strafkolonie van Nieuw-Caledonië, vervolgens op weg naar Sydney. Een dag na vertrek haperde het landingsgestel van een Avenger waardoor een noodlanding noodzakelijk werd. De Avenger werd keurig op het water gezet, maar het vliegtuig zonk binnen anderhalve minuut. De vier bemanningsleden werden daarna door een helikopter weer aan boord gebracht.

“Op 18 oktober kwamen we aan in Sydney en meerden we aan bij het bekende operagebouw. Daar stonden weer vele Nederlanders ons op te wachten, waaronder mijn nicht Auk en haar man Jacques. Auk werkte als verpleegster en Jacques verdiende zijn geld met zijn drukkerij in Wollongong, een stad op zo'n uur rijden van Sydney.”

Na vijf dagen 'vakantie' werd de volgende haven Valparaiso in Chili. Daar kwamen wij op 11 november aan. Lokale schoonheden reikten 'visitekaartjes' aan met alleszeggende teksten als 'Visit me, miss Lola' en 'Club XX stand-by with 100 girls all night'. Voordat men in het bruisende Rio de Janeiro kon aanmeren werd eerst voor anker gegaan bij Punta Arenas, het meest zuidelijke puntje van Zuid-Amerika. Rio de Janeiro kent vele sloppenwijken, maar had ook een mondaine en welgestelde wijk, het wereldberoemde Copacabana met zijn 4 kilometer lange strand in de vorm van een halve maan, dat wordt geflankeerd door tal van nachtclubs. “Daar ontmoetten wij de zoon van de directeur van Philips Brazilië. Hij liet ons 's morgens vroeg met een grote zwarte limousine afzetten bij de Doorman. Verbazing alom bij de valreep! Freddy Heineken had er intussen persoonlijk voor gezorgd dat de voorraad bier weer was aangevuld. We bezochten ook nog de lokale voetbalderby Fluminense tegen Botafoga, een duel met een enorme politiemacht op

de been. Een Duits sprekende man had gezorgd voor VIP-kaarten op de eretribune.”

Op 11 december werd Dick verblijd met een telegram met het bericht dat hij vader was geworden van een zoon, Dick Jacobs genaamd. Dat kostte hem 's avonds een behoorlijk rondje bier. Na een tussenstop in Las Palmas arriveerde de Karel Doorman weer 'thuis' in Rotterdam. Maar daarmee is Dick's s marineverhaal nog lang niet ten einde.

Na twee weken ontschepingsverlof brak begin 1960 een relatief rustige periode aan en startte het werk bij Squadron 860 weer. Dat betekende 's avonds en in het weekend thuis met af en toe een detachering voor 2 of 3 weken in Engeland. In mei 1962 werd Dick andermaal uitgezwaaid op Schiphol voor een uitzending naar NNG. Door de oplopende spanningen mocht de uitzending van zijn gezin niet doorgaan. Dat was een flinke streep door de rekening. Dick werd geplaatst bij Squadron 321 met de Neptunes P2V-5, een vliegtuig vol met elektronica hoofdzakelijk voor onderzeebootbestrijding. “Door de hitte in het vliegtuig werkte ik me letterlijk in het zweet”. Tijdens een verkenningsvlucht langs de kust werden twee Indonesische torpedootjagers ontdekt. Één van deze schepen werd tot zinken gebracht. De opvarenden werden later door een van onze schepen opgepikt en tot krijgsgevangenen gemaakt. Zij werden overgebracht naar het eiland Woendi, waar de bewaking in handen was van mariniers. 's Avonds werkte ik bij een Chinees restaurant. Ik kreeg daar gratis te eten en als loon 5 % van de omzet.”

Hij maakte een optreden van de toen nog piepjonge Willeke Alberti mee. Ook de, in Nederland populaire Blue Diamonds, maakten er hun opwachting en Max Tilleur voerde met veel verve zijn one-man-show op. Na afloop stond hij op en zei dat wij niet voor hem moesten klappen, hij klapte voor ons na alles wat hij had gezien. Doodstil was het.

31 december 1960 werd de Indo-

nesische vlag gehesen. “De aller-grootste slachtoffers waren de Papoea's, die zelfbestuur in het vooruitzicht was gesteld.”

Dick werd vervolgens geplaatst op de Marinekazerne Amsterdam om daar een vakopleiding tot sergeant te volgen. Daar werd hij bakmeester van 21 jeugdige radiodarmonteurs.

“Op een morgen waren de jongens onrustig. Ze bleken vlooien te hebben afkomstig van woningen die werden gesloopt. Zo konden ze onmogelijk in de houding blijven staan door het krabben. Ik werd op rapport geslingerd. Gelukkig zag mijn divisiechef er wel de humor van in en werd er door de GGD ingegrepen.”

In augustus 1965 kwam er een voorlopig einde aan Dick's actieve marinecarrière. Hij werd geselecteerd voor een studie Vliegtuigbouw aan de HTS in Haarlem. Omdat studeren in een 3-kamerflat met 3 kinderen verbleef hij doordeweeks in een kosthuis. “Gelukkig kregen wij een eengezinswoning toegewezen in Noordwijk, in een nieuwbouwwijk.” Het gezinsleven kreeg weer een gezonde wending. In het derde praktische jaar kwam hij achtereenvolgens terecht op stageplekken bij Schreiner Airways op Schiphol, Scheepswerf Zwitser in Katwijk en het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium in Amsterdam. “Gedurende een testvlucht zonder passagiers bij Schreiner kon ik met een DC-3 mee op de stoel van de copiloot. Op hoogte meldde de piloot dat hij even naar de WC moest en ik het toestel maar recht moest houden. De besturingskabels van de Dakota liepen door de toiletruimte en toen de piloot daar een paar korte rukken aan gaf, begon de Dakota te steigeren en kreeg ik de schrik van mijn leven.”

Na zijn voltooide HTS-opleiding werd Dick op 1 juli 1969 benoemd tot Luitenant ter Zee Speciale Diensten der derde klasse. De drie maanden durende 'mes en vork' cursus in Hilversum lag in het verschiep. Daar moest hij de gebruiken in de longroom aanleren, zoals het sabelzwaaien, het pistoolschieten, het kennismaken

met de Conventie van Genève en het straf- en tuchtrecht. Als officier bracht hij een bezoek aan een zitting van de Zeekrijgsraad en mocht hij later ook optreden als verdediger. De meest geruchtmakende zaak was naar eigen zeggen die van een adjudant die aan boord van een schip met een vrouw had gedanst. "Lichamelijk contact met iemand van de andere sekse was namelijk verboden. Niet vergeten doe ik de verdediging van een majoor die werd beschuldigd van een pedofiele relatie met zijn vijftienjarig nichtje."

Een mooie tijd was die op Curaçao tussen 1972 en 1975. "Lidy en kinderen kwamen na. Bij ons huis hoorden een hond, Knoekie genaamd en een 'meid', Annie. Lidy haalde op het eiland haar rijbewijs. De kinderen hadden er de tijd van hun leven. Aan de avond-MTS gaf Dick les aan super gemotiveerde leerlingen. De lesstof was grotendeels afgestemd op de behoeften van de grote bedrijven die er gevestigd waren. Ook daar verdedigen bij de Krijgsraad met als hoogtepunt een van diefstal verdachte Marinier. Er bleek jaloezie tijdens een ho-

moseksuele relatie in het spel te zijn. De lokale pers wijdde er een hoofdartikel aan.

Ter voorbereiding op de komst van de nieuwe Orions I werd hij in 1977 gedetacheerd in de Verenigde Staten bij het Naval Air Station Jacksonville, een immens grote vliegbasis waar zo'n 15.000 mensen werkten. Dick werd daar gedetacheerd bij het Orionsquadron VP-5. "Ik werd William, Richard of Bill genoemd. Bij de naam Dick heeft men daar een andere associatie." Zijn laatste plaatsing was die van Hoofd Onderhoudsdienst bij VSQ 320 met 12 Orions.

In 1988 komt zijn ontslagdatum in zicht. "Omdat ik lid was van de werkgroep reorganisatie onderhoudsdienst Valkenburg werd ik gevraagd een jaar na te dienen. Ik had daar zelf geen moeite mee omdat ik daarmee 35 jaar actieve dienst zou halen en daarmee recht had op een brutosalaris netto. 1 september was dan toch het einde van mijn tijd bij de marine."

Lidy wilde Dick na zijn pensioen niet de hele dag om zich heen hebben en zodoende solliciteerde hij als studieadviseur bij Eurodi-

dakt, een instituut voor schriftelijk onderwijs. Daar vonden ze het beter dat hij beter als logistiek manager aan de slag zou gaan.

In die tijd werd Lidy ernstig ziek. "Op de laatste mammografie werden verdachte plekken gevonden. Lidy koos gedecideerd voor een borstsparende operatie. Later bleken er echter uitzaaiingen naar de longen te zijn waargenomen. Haar conditie ging langzaam achteruit."

Het was reden om van Markelo naar Harderwijk te gaan wonen in een appartementencomplex. Dick had inmiddels zijn werkzaamheden beëindigd. Eén jaar na de verhuizing kwam Lidy op 18 augustus 2009 te overlijden, waarna de eenzaamheid toesloeg bij Dick.

Via een datingsite maakte hij kennis met Wies, zijn huidige echtgenote. Dat betekende heen en weer reizen tussen Harderwijk en Dedemsvaart, de woonplaats van Wies. Na enige tijd werd besloten om bij Wies in te trekken. Daar zijn ze nu samen gelukkig, al beginnen de jaren te tellen. De rollator in de gang is illustratief te noemen. "Bij mij is een agressieve vorm van prostaatkanker aan het licht geko-

men, waardoor ik minder uithoudingsvermogen heb. Het gaat op zich goed, maar als er iets gebeurt, dan wil je toch in de buurt blijven van de jou vertrouwde huisarts en ziekenhuis. We maken geen verre reizen meer, maar we zoeken het dichterbij huis. Nog niet zo lang geleden korte vakanties gevierd in het mooie Noord-Limburg. We hebben pas onze stacaravan op de Veluwe verkocht. Dat was ook weer een stapje terug.”

Door de fysieke ongemakken bezoekt Dick bijna geen activiteiten van de AVOM meer. “Te lang reizen

met de trein. En wat ik al zei, er zijn een hoop maten van vroeger weggevallen. Soms ga ik nog naar een regionale bijeenkomst. Dat is nog qua afstand te behappen. En ja, de ‘naoberschap’ functie-neert hier prima. Samen met Wies bridge ik nog wekelijks. Dat is goed voor de sociale contacten.”

**“Veel havens, vliegvelden,
plaatsen,
Ik ben er geweest
Telkens verhuisd van huis
naar huis
Maar immer was er
dan dat ‘thuis’
En dat trok altijd het meest**

**Aan alles komt een
einde wordt gezegd,
Dan komt nabij,
ik ben nu ‘bejaard’
Nu heb ik een ‘thuis’
in Dedemsvaart
En heb voorgoed daar aangelegd.**

LANDELIJKE CONTACTDAG 2025 DEN HELDER

De opkomst op de jaarlijkse Landelijke Contactdag van de AVOM op woensdag 15 oktober jl. in de ‘Dukdalf’ aan de Hoofdgracht in Den Helder was zeer behoorlijk. Negentig leden met aanhang hadden de weg naar het uiterste puntje van de Kop van Noord-Holland gevonden. Om uiteenlopende redenen lieten 30 aangemelde leden helaas verstek gaan. In alle vroegte hadden de meesten de trein, bus of eigen auto genomen. Door werkzaamheden aan het spoor tussen Eindhoven en ‘s Hertogenbosch moest een aantal mensen uit Brabant en Limburg een omweg nemen. De trein kwam gelukkig in ieder geval op tijd aan bij het kopstation van dé marinestad van Nederland, waardoor er in de Kiosk nog even gelegenheid was om een beker koffie met een broodje te nuttigen, waarna het in loopas ging naar de ‘Dukdalf’. Een aantal automobilisten had jammer genoeg in de file gestaan.

Bij aankomst was er wederom koffie met feestelijk uitzienende petitfourtjes met het bekende logo van de AVOM. In de grote zaal hield secretaris Koos van der Spek, -hij verving wegens ziekte voorzitter André van Duijvenvoorde van de AVOM- een hartverwarmend welkomstwoord. Hij ging in op het wel en wee van de vereniging en ook op de internationale spanningen, die helaas wereldwijd aan de orde zijn.

Aanwezig was eveneens viceadmiraal b.d. en gewaardeerd erelid van de AVOM Matthieu Borsboom. Hij maakte met velen een amicaal praatje. Ook signeerde hij voor de belangstellenden twee van zijn hand verschenen boeken.

Interessant, maar wellicht voor velen wat te lang, was de lezing over Hr.Ms. O13, de in de Tweede Wereldoorlog gezonken onderzeeër en die tot op heden nog steeds wordt vermist.

Maar de Landelijke Contactdag stond gelukkig vooral in het teken van een hartelijk weerzien en bijpraten. Rond de middag moest uiteraard de honger gestild

worden met de traditionele ‘Blauwe Hap’, die zo populair is. Geïnteresseerden konden na de warme maaltijd het nabijgelegen Marinemuseum met een bezoek vereren. Tenslotte keerde iedereen halverwege de middag meer dan tevreden huiswaarts...

013

STILL ON PATROL

*De Koninklijke Marine verloor in de Tweede Wereldoorlog zeven onderzeeboten. Eén wordt vandaag de dag nog steeds vermist op zee:
Hr.Ms. O13*

NIEUWS VAN DE AFDELINGEN

AFDELING

DEN HELDER

We hebben op 18 oktober jl. weer een oploopmiddag gehouden. Het geheel werd andermaal opgeluisterd door een bingo, georganiseerd door onze Joke. Ook werden de heren de Jong en Kunst in het zonnetje gezet vanwege hun 25-jarig lidmaatschap. Het was erg gezellig deze middag. Het bestuur van AVOM Den Helder hoopt dat er nog veel van zulke middagen zullen volgen!!! Maar nu eerst op naar het kerstfeest op 17 december 2025.

AFDELING

BRABANT-OOST

Gezien, gehoord, geschreven...

Gelukkig dankzij de begeleiding van mijn vrouw, de wandelstok en en de rollator praten we weinig over de lichamelijke ongemakken en hebben we vele activiteiten kunnen plukken het jaar 2025 begon met de Nieuwjaarsreceptie in het Veteranenhuis de Treffer, gezamenlijk met de COM afdeling. De opkomst van onze AVOM-afdeling was matig. Onze wens is om in 2026 op meer leden. Helaas meldden zich slechts twee leden. In De Treffer volgde Carnavalsmaandag snert met worst en Roggebrood. Dit staat al jaren op het programma, altijd weer een gezellige dag.

Tussendoor ben de afgelopen weken twee keer gevallen met de fiets. Gelukkig geen breuken met als gevolg dat ik op Vaderdag van mijn zoon een helm heb gekregen met het verzoek hem wel op te zetten. Dus fietsen zonder helm is vanaf nu verleden tijd. Een gepland ziekenhuisbezoek volgde op 4 Juni vanwege blaasproblemen. Na een nachtje opname en een geslaagde ingreep heb ik het een weekje rustig aan gedaan en daarna weer verder. Op 28 Juni zijn we met de PSV supportersbus naar de Nationale Veteranendag op het Malieveld gegaan, met dit jaar helaas geen defilé. Het was een zonnige dag en met vele dorstige bezoekers, over de prijzen zal ik maar zwijgen, want alles is duurder geworden, maar we konden toch mee leven.

De daaropvolgende reis op 10 Juli ging naar Den Helder voor de

Marine Veteranendag. Dat betekende 's morgens voor dag en dauw opstaan. Eerst met de bus naar het station om via NS overstap in Utrecht naar Station Den Helder-Zuid. Daar stonden bussen gereed om ons naar de ontvangsttent bij de haven te brengen. Daar troffen we weer enkele maten aan en zorgden de nieuwtjes over en weer voor vele herinneringen. Helaas ook sombere berichten van zij die ons ontvallen zijn, ja gezien de leeftijden zitten wij in de gevaarzone, ons antwoord luidt dan ook: pluk elke dag. Na de goed verzorgde Blauwe Hap weer de bus opgezocht en terug naar huis om thuis op de bank neer te vallen, want na zo'n lange dag waren mijn vrouw ik zelf erover eens nog een keer Nieuwediep, daar moeten we nog even over nadenken?

Tussen de landelijke activiteiten door hebben wij nog een regio AVOM op de kalender staan. Zondag 17 augustus stond een bezoek aan Chinees restaurant de De Lange Muur te Erp op het programma. Gezien het kleine aantal aanmeldingen dachten wij aanvankelijk om deze middag te annuleren, doch werd besloten deze alsnog door te laten gaan. Het werd uiteindelijk een gezellige middag en werd besloten hier in de toekomst gevolg aan te geven, en wel en wel op zondag 26 oktober. Nu maar zien of er meer leden aanschuiven.

Tussendoor dat we thuis zijn, vragen we ons af waar blijven ze toch, want wat zou het fijn zijn als we een beetje hulp zouden kunnen krijgen, maar iedere keer weer een smoesje van het regent, het is te warm of we hebben geen tijd. Het antwoord is uiteindelijk 'doe het zelf', want op kabouter-tjes moet je wel erg lang wachten dus toch het blijft een sprookje. De Treffer deed vaak een beroep op mij om met scholieren die op bezoek komen mijn verhaal over mijn Nieuw-Guinea tijd te vertellen. Dat is wel vermoeiend, maar voor de meesten is het een onbekend stukje geschiedenis.

12 september stond weer de Tap-

toe voor Veteranen in onze agenda. De Taptoe zelf was zoals voorgaande jaren schitterend doch de ontvangst van de veteranen was een chaotisch. Daar zal ik verder niet over uitweiden, misschien dit jaar de laatste keer in AHOY.

Waar volgend jaar is nog een vraagteken? 18 september volgde de viering van de bevrijding van Eindhoven. We verzamelden ons in Veteranenhuus de Treffer. Na gezamenlijk genoten te hebben van soep en broodjes was het 18.30 uur afmars naar het Stadhuisplein onder begeleiding van de 'Jedborgh Pipe Band' waar we konden plaatsnemen op gereserveerde zitplaatsen. Het was een mooie herdenking met na afloop ontvangst in het stadhuis met muzikale omlijsting en gereserveerde drankjes en bittergarnituur.

Op 4 oktober stonden we in het Evoluon voor de Veteranendag Brabant-Oost, dus een thuiswedstrijd. De opkomst was zeer goed ondanks de regenachtige Dag. Na openingswoorden door de voorzitter van het Veteranenhuus en burgemeester Dijsselbloem begonnen we onder begeleiding van muzikale klanken aan een rondje langs diverse uitstallingen. Snel maakte ik vele contacten met onder andere het treffen van een oud-bestuurslid van onze AVOM-afdeling, thans weer volop in Marinedienst en uiteraard onder het genot van een drankje en een snack, gevolgd door het maken van een groepsfoto Veteranen met Burgemeester Dijsselbloem. Zoals altijd kwam aan deze middag een einde en met een 'houdoe' op naar huis.

Ja, en daar was op 15 oktober de AVOM Landelijke Contactdag gepland in Hilversum, maar door werkzaamheden verzet naar Den Helder. Jammer, maar helaas moest ik verzaken, gezien een secondopiniononderzoek van mijn al jarenlange rugklachten. De pijn is soms ondraaglijk maar zoals vaker gezegd, we gaan ervoor. Het laatste weekend staat voor de deur met 3 actieve dagen te beginnen met op 26 oktober de HOBOKO-reünie in het MKA, waar we met de taxi (Valys) vanwege pijnlijke rugklachten naar goed

verzorgde bijeenkomst gingen. Voor mij was het de laatste keer als aftredend commissielid met de toezegging de volgende reünies weer aanwezig te zijn. Na de Blauwe Hap was het nog even gezellig napraten en vervolgens terug gewandeld naar de poort en terug richting Eindhoven.

Hierna op 27 oktober op naar het Veteranenhuus de Treffer waar een filmmiddag ons de film 'De Bijna Oorlog om Nieuw-Guinea', een film die alle activiteiten liet zien met de spanningen die toen allemaal speelden. Na afloop was voldoende stof om over te praten en de droge keel te spoelen.

Zondag 26 oktober stond de AVOM-regio voor de deur. Na de teleurstellende opkomst in augustus was er nu iets meer animo. Met de aanwezige leden hebben we deze middag genoten bij Wiro Wok van een uitgebreid buffet, inclusief de drankjes. Ondanks de magere opkomst was het een zeer gezellige laatste happening van mij.

Er is een tijd van komen en gaan. Na allen te hebben bedankt voor hun komst en een veilige thuisreis gewenst te hebben stond onze taxi gereed om ons thuis te brengen. Voor ons nu de tijd ons op te maken richting Costa Blanca voor een lang verblijf, ja, als het even kan met de goede temperatuur voor mijn rug.

Met de Nieuwjaarsreceptie zijn we thuis en in het Veteranenhuus de Treffer kunnen we elkaar ontmoeten op vrijdag 9 januari 2026 van 19:00 uur tot 22:00 uur.

Terugkijkend op 2025 is het mij gelukt met steun mijn vrouw, wandelstok en rollator om vele activiteiten te mogen bezoeken. Thuis staan dan ook geen geraniums waar ik mij achter kan verschuilen. Ons motto is dan ook 'een dag niet geplukt is een dag niet geleefd'. Wij spreken de wens uit dat wij elkaar vaak mogen treffen in het nieuwe jaar, voor zover de gezondheid en de mobiliteit het toelaat.

FIJNE FEESTDAGEN EN EEN VOORSPOEDIGE GEZOND 2026

Frits Heidendaal

AFDELING

SALLAND

In memoriam: Ans Wieling

Ans, de vrouw van, maar vooral het maatje van Ekke Wieling is na een vrij lang ziekbed heengegaan. Zij was naast Ekke één van de langst deelnemende echtgenotes binnen onze afdeling Salland. Ekke was dienstplichtig kok. Na zijn dienstdag ging hij varen als kok bij de Koopvaardij. Tot Ans in zijn leven kwam. De Marine en de zee blijven in je en dat was bij hem ook het geval en dat gaan de dames meestal delen. Ans volgde Ekke overal naar toe maar bleef vooral de Mem en later Beppe van het gezin Wieling. Maar bleef ook Friezin en dat is meestal met Friezen. Bij haar zeker. Zij was de hulp van Ekke bij onze vereniging. Ekke was lang de barman en de bereider van fijne hapjes bij onze oploopavonden. Ans was in de privésfeer de hulp en motor van het gezin en aanjager van allerlei activiteiten.

Als bijvoorbeeld overnachtingsadres voor fietsvrienden. Zij was naast Ekke de gastvrouw op campings in Frankrijk en dat ging zover dat ze zelfs Frans ging leren. Op deze wijze konden zij ook vakantie houden in hun kleine maar super leuke Eriba caravan. De hulp in de tuin en dan het verzorgen van de oogst als het diepvriezen van de tuinopbrengsten. Helaas minderde haar gezondheid mede door breuken de laatste jaren nogal. Wij zijn Ans dankbaar voor haar inbreng als persoon en vooral voor haar warme vriendschap.

Jan Hopster

AFDELING

ZUID-HOLLAND

Paula Voogt-Gerdes de echtgenote van Jur Voogt is op 22 oktober 2025 op 81 jarige leeftijd overleden in haar geboorte plaats Rotterdam. Paula nam regelmatig deel aan de Oplopen zowel in den Haag als in Rotterdam. Wij hebben Jur tijdens de Oploop gecondoleerd en veel sterkte gewenst.

Naast de Oplooppmiddagen in de Van Ghent Kazerne hebben de volgende evenementen plaats gevonden:

- Op 30 september 2025 weer een visje gegeten bij de Watersport Vereniging Hoek van Holland. Het team van Teun Krijthe had weer voor een lekker gebakken visje gezorgd en de 30 gasten hebben hiervan genoten
- Bestuur. Inmiddels heeft Sjaak Seen zich aangemeld voor de functie van voorzitter en tijdens de oploop van 12 november 2025 zijn kandidatuur aan se aanwezige leden voorgesteld hetgeen met applaus werd beantwoord. Wij zoeken nog dringend een penningmeester. Dit is geen ingewikkelde functie. Als je maar met een bankpasje weet om te gaan. De administratie gaat automatisch via het hoofdbestuur.
- 15 oktober 2025 bezocht een klein aantal leden van onze afdeling de Landelijke Contact Dag in Den Helder. Na het welkomwoord van de secretaris Koos van der Spek volgde een voordracht over de zoektocht naar Hr Ms O13 die in de zomer van 1940 in een gebied nabij Noorwegen en Denemarken is vergaan. De bar werd geopend

en een lekkere Indische maaltijd volgde. Vice-admiraal M. Borsboom bd verkocht zijn boeken over het Loodswezen.

De reünie en tevens nieuwjaarsreceptie wordt gehouden op 14 januari 2026. Nadere informatie volgt per e-mail.

Adriaan van Stolk.

REÜNIE LANDINGSVAARTUIGEN

HR.MS.L9607-L9608-L9609 MARINIERS 1961-1962 LCPR'S-LCA'S NIEUW-GUINEA

De komende reünie Landingsvaartuigen Mariniers 1961-1962 Nieuw-Guinea staat gepland op 4 maart 2026 op het Marine Evenemententerrein in Amsterdam. Adres Kattenburgerstraat 7, 1018 JA Amsterdam.

- 09:30 uur – Ontvangst met koffie of thee en een plakje cake.
- 14:00 uur – Blauwe Hap

Bijdrage: €12,50 met vermelding van naam, adres, woonplaats, telefoonnummer en email-adres. Gelieve dit bedrag over te maken op rekeningnummer NL76 INGB 0798189924 t.n.v E.Veldwijk te Eemnes.

Het is de laatste reünie die Ed Veldwijk organiseert. Dit vanwege een kwakkelende gezondheid. Eventuele opvolger(s) worden desgewenst begeleid bij het overnemen van de organisatie.

Kom zoveel mogelijk met het openbaar vervoer. Het aantal parkeerplaatsen is beperkt. Neem vanaf Centraal Station buslijn 22 of 43. Bij aankomst dient u zich te melden bij de bewaking. Denk aan paspoort of ID-kaart.

Aanmelden:

Ed Veldwijk – Hoogeboomstraat 31 – 3755 SE Eemnes – E: landingsvaartuigennieuwguinea@gmail.com – M: 06-51350373

UITERSTE AANMELDDATUM IS 31 JANUARI 2026

p.s. Wij wensen u allen alvast prettige feestdagen, een fijne kerst en gezonde jaarwisseling toe.

VACATURES AVOM

GEZOCHT: VERSTERKING IN HET HOOFDBESTUUR VAN AVOM!

Gezocht: Versterking in het Hoofdbestuur van AVOM!

WAT BIEDEN WIJ?

AVOM is op zoek naar een gemotiveerd bestuurslid die de uitdaging wil aangaan om onze vereniging gezond en sterk te houden. Wil jij meedenken en meewerken aan het beleid en de toekomst van AVOM? Dan komen we graag met je in contact!

- Een waardevolle en betrokken rol binnen onze vereniging
- Een kans om actief bij te dragen aan de AVOM-community
- Samenwerking met enthousiaste collega's

INTERESSE OF VRAGEN?

Neem contact op met onze secretaris via:

✉ Email: secretaris@avom.nl

Vrijwilligersvacature: Ledenadministrateur bij de AVOM

De Algemene Vereniging voor Oud en Actief Dienend Marinepersoneel (AVOM) is op zoek naar een vrijwillige ledenadministrateur.

Heeft u affiniteit met administratie en vindt u het een uitdaging om de ledenadministratie van onze mooie vereniging bij te houden? Dan zijn wij op zoek naar u!

WAT VRAGEN WIJ?

- Nauwkeurigheid en affiniteit met administratieve taken
- Basisvaardigheden in computer- en gegevensbeheer
- Betrokkenheid bij de vereniging en haar leden

Geïnteresseerd? Neem voor meer informatie contact op met secretaris van de AVOM:

✉ secretaris@avom.nl

CSS KRIJGT ZEEBENEN

Tekst: Michael Simon

Fotografie: SM Hille Hilinga en SGTODVB Zairomar Petronilla

Het Combat Support Ship (CSS) Zr.Ms. Den Helder heeft haar eerste oversteek naar de West achter de rug. Vanaf 20 oktober lag de nieuwste aanwinst van de Koninklijke Marine afgemeerd op Curaçao. Daarna werd het flink getest, tijdens onder meer warmweer-beproevingen. Maar het werd ook opengesteld voor de jeugd van het eiland, die een kijkje mocht nemen. In de West zijn de spanningen overigens opgelopen.

De bouwvakkers die aan het werk zijn in Willemstad, Curaçao, kijken verschrikt op van de luide knallen. Ze pakken hun telefoons en filmen het grote schip dat langs de kust van het eiland vaart. De gloednieuwe Zr.Ms. Den Helder wordt ontvangen en kondigt haar komst aan met 21 saluutschoten. Vanaf het eiland worden evenzoveel saluutschoten teruggevuurd.

Vanaf Fort Krommelijn wordt het saluut van Zr.Ms. Den Helder beantwoord.

Een reis die begin oktober aanving vanuit de thuis haven, vertelt commandant kapitein-luitenant ter zee Stefjan Veenstra. "Voor de kust van Den Helder

hebben we eerst een aantal beproevingen gedaan, om systemen te testen, waaronder de radar en het ESM-systeem, voor elektronische oorlogsvoering. Vervolgens zijn we naar de zuidkust van Engeland gevaren. Daar oefenden we met vliegtuigen die runs maakten waarmee wij onze radar konden kalibreren." Hierna werd koers gezet richting het Caribisch gebied, waar het schip, na een tussenstop bij Sint-Maarten, 20 oktober aankwam bij Curaçao.

Eind oktober vertrok de Den Helder weer naar zee, om onder Caribische omstandigheden warmweer-beproevingen te doen. "Tijdens zo'n beproeving belasten we het schip volledig en beproeven we alles wat hitte produceert of wat koeling nodig heeft om te kunnen functioneren", legt Veenstra uit. Om alles koel te houden aan boord, maakt het schip gebruik van zogeheten koudwatermakers.

In tegenstelling tot koeling aan de wal heeft een schip als de Den Helder geen gewone airco die buitenlucht koelt. In het schip bevinden zich koudwatermakers, die van zeewater koud water maken. Dat voedt de aircosystemen die het schip verkoelen. Veenstra: "Dus bezetten we alle hutten om te testen of die koel genoeg blijven. Dat geldt ook voor onder meer de Commandocentrale, de voortstuwingsruimtes en de brug; ofwel de plekken waar veel apparatuur draait en mensen regelmatig werken."

Veenstra beschouwt het als een eer de eerste commandant van de Den Helder te zijn, zegt hij: "Maar het is ook spannend. Je trekt iets nieuws uit het plastic, om het zo te zeggen, en dan moet alles het maar doen. Dat is natuurlijk lang niet altijd het geval en dan moet je weer terug naar de industrie. Bovendien check je het schip van onder tot boven, om te kijken of dat wat je gekregen hebt, ook daadwerkelijk is wat je hebt besteld. Het vergt enig geduld, maar de beloning is mooi."

De overste is in totaal 2,5 jaar verbonden aan het schip en zwaait in de zomer van 2026 af. "Van het op de blokken zien staan in Roemenië, tot aan de eerste oversteek; dat ik dat allemaal heb mogen meemaken is bijzonder." Na de warmweer-beproevingen volgen nog reizen binnen het Caribisch gebied en zal het schip via de VS naar Nederland varen waar het op

12 december aankomt. "Dan gaan we, na het verlof, koudweer-beproevingen doen; de omgekeerde versie van wat we in het Caribisch gebied doen."

Tot slot is er nog de garantie-dokking. Veenstra: "Dat is dan de laatste check of we nog dingen terug moeten koppelen naar de industrie. Hebben we dat gehad, dan gaat het schip 'droog' en wordt het nogmaals helemaal doorgelicht; een grote beurt, zeg maar. Dan zetten we de teller weer op nul, waarna het schip weer te water gaat en we gaan opwerken. Vervolgens opnieuw naar de VS, voor vlagvertoon in het kader van 250 jaar Verenigde Staten. Daarna hoop ik dit bedje gespreid en wel over te kunnen dragen aan mijn opvolger."

Overste Veenstra spreekt zijn tevredenheid uit na de eerste oversteek van het schip. "Het machinepark heeft zich goed gehouden en onderweg konden we hoge snelheden aanhouden. Het zeegedrag is daarbij echt een pluspunt. Het schip ligt stabiel in het water en je hoort niemand klagen over ziek zijn. Het is een fijn, comfortabel schip. Ruim opgezet, met goede accommodatie en het zit logisch en goed in elkaar."

Zodra de Den Helder in Willemstad vastligt en de valreep op de kade ploft, is Commandant der Zee-macht in het Caribisch Gebied commandeur Walter Hansen de eerste die het schip betreedt en commandant Veenstra en zijn bemanning welkom heet. Na enkele plichtplegingen is er een persconferentie aan boord voor lokale media. Veenstra krijgt veel vragen over zijn nieuwe schip, maar Hansen krijgt het meest op zich afgevuurd. De gespannen situatie in de regio roept zowel vragen, als zorgen op bij bewoners en media op het eiland. Vakkundig beantwoordt hij de vragen waar hij kan, maar hij herinnert de persafvaardiging er aan dat de komst van de Den Helder losstaat van de ontwikkelingen in het Caribisch gebied.

Woensdag 22 oktober opende de Den Helder haar deuren voor de schooljeugd van het eiland. Leerlingen van het Dr. Albert Schweitzer College werden in kleine groepjes rondgeleid en de bemanning van het schip toonde trots de nieuwste aanwinst. Op verschillende dekken keken de studenten hun ogen uit. Letterlijk en figuurlijk hoogtepunt was de brug, waar

op 'de stoel van de kapitein' selfies gemaakt werden. "Kom alleen niet aan de knoppen, we willen niet per ongeluk wegvaren", zegt een bemanningslid met een knipoog. De nieuwigheid straalt nog in alles van het schip af, dat viel de leerlingen ook op.

De VS kondigden half augustus aan hun militaire operaties ten aanzien van drugsbestrijding in het Caribisch gebied te intensiveren. Enkele vermoedelijke drugsboten die vanuit Venezuela de oversteek waagden, zijn vrijwel direct door de Amerikanen beschoten, met al tientallen doden tot gevolg. Hierdoor loopt de spanning in de regio flink op. "De huidige ontwikkelingen geven aanleiding tot zorg, aangezien de ABC-eilanden precies tussen de Amerikaanse militaire aanwezigheid en Venezuela liggen", aldus Hansen. De commandeur ziet de VS nog altijd als een waardevolle partner. "Al sinds de Tweede Wereldoorlog trekken we samen internationaal op, maar de VS voert nu een nationale operatie uit, daar is ons koninkrijk niet bij betrokken."

Dat een bevriende natie zo unilateraal optreedt, maakt de situatie 'complex', aldus Hansen. "Het is natuurlijk niet de eerste keer dat ze dat doen, maar

wel de eerste keer dat wij er direct mee te maken hebben. Het zou mooi zijn als we iets meer zouden weten, maar dat is niet zo en met dat gegeven moeten we leven. We zullen zodoende vooral naar onszelf moeten kijken en onze verantwoordelijkheid nemen waar het de bescherming van dit deel van het Koninkrijk behelst."

(Bron: Alle Hens 09, dinsdag 11 november 2025)

NEDERLANDS MARINESCHIP VAART

MET NOODHULP NAAR JAMAICA

Het Nederlandse marineschip Zr.MS. Pelikaan levert noodhulp aan Jamaica, meldt het ministerie van Defensie. Het Caribische eiland werd, net als Cuba en Haïti, zwaar getroffen door orkaan Melissa. De Nederlandse hulp volgt na een verzoek van de Caribische rampenbestrijdingsdienst.

De Pelikaan heeft aan boord onder meer voedsel, medische hulpmiddelen en noodonderkomens. Door de orkaan zijn veel huizen onbewoonbaar geraakt. Naar verwachting komt het schip, dat eerst nog in Barbados extra spullen ophaalt, halverwege volgende week aan in Jamaica.

Tot nu toe heeft orkaan Melissa in Jamaica tientallen levens geëist. Rond de stad Black River, in het zuidwesten van het eiland, heeft 90 procent van de gebouwen geen dak meer. Premier Andrew Holness noemt dit gebied het "ground zero" van Jamaica.

Op het eiland zijn vele wegen onbegaanbaar door omgevallen bomen en puin. Ook veel andere infrastructuur is verwoest; zo kwamen honderdduizenden mensen zonder stroom te zitten.

Vanwege de ravage in Jamaica gaat TUI zeker 82 Nederlandse toeristen ophalen van het eiland, be-

vestigt de reisorganisatie tegenover RTL Nieuws. TUI stuurt morgen een vliegtuig om hen op te halen. Het gaat zowel om toeristen die een pakketreis hadden geboekt als reizigers die alleen hun vliegtickets bij de reisorganisatie hadden gekocht.

Er zijn geen Nederlanders in Jamaica die contact hebben opgenomen met het ministerie van Buitenlandse Zaken voor hulp, meldt persbureau ANP.

Ook in nabijgelegen landen zijn de gevolgen van orkaan Melissa groot. In Haïti vielen zeker 25 doden door overstromingen en aardverschuivingen. In Cuba werden volgens de autoriteiten zo'n 700.000 mensen geëvacueerd. Ook daar is de schade groot, maar er zijn nog geen doden of vermisten gemeld.

Het ondersteuningsvaartuig Zr.Ms. Pelikaan ondersteunt operaties en oefeningen van het Korps Mariniers en de kustwacht van de Nederlandse gebiedsdelen in het Caribisch gebied. Verder levert het schip bijstand aan de operaties van het hier opererende stationsschip van de marine. Bij natuurrampen in het gebied kan de Pelikaan bovendien snel te hulp schieten met materieel, personeel en humanitaire hulpgoederen.

Op de boeg staat de NAVO-aanduiding van het ondersteuningsvaartuig: A804.

GESCHIEDENIS ZR.MS. PELIKAAN

Kiel gelegd: 19 september 2005.

Te water gelaten: 7 februari 2006.

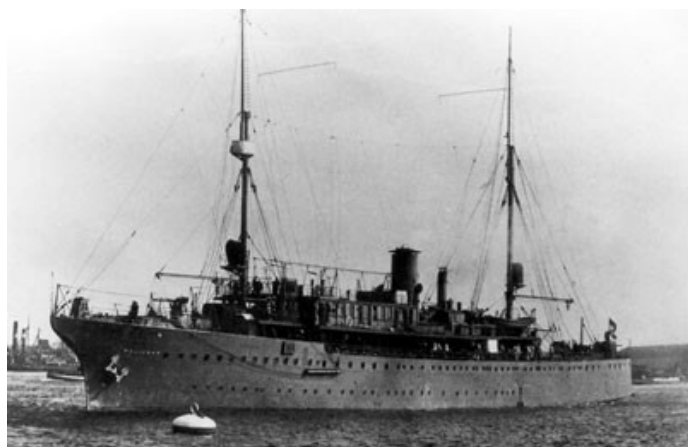
In dienst gesteld: 12 juni 2006.

Voorgangers

- 1591-1603:** karveel van de Admiraliteit van Zeeland.
- 1892-1601:** jacht 'Gulden Pellicaen' van de Admiraliteit van Zeeland.
- 1653:** schip van de Admiraliteit van Amsterdam.
- 1653:** directieschip 'Gulden Pellicaen' van 34 stukken (kanonnen). Van de directie van Amsterdam. In 1658 door de Engelsen veroverd en omgedoopt in 'Pelican Prize'.
- 1658-1659:** schip van 40 stukken, in 1658 veroverd op de Zweden als 'Pelikanen'. De Zweden veroverden het schip eerder op de Denen.
- 1672:** brander van de Admiraliteit van Zeeland.
- 1824-1924:** brik van 8 stukken.
- 1891-1924:** schroefstoomschip van de Gouvernementsmarine.
- 1922-1951:** landingschip.
- 1948-1973:** bevoorradingschip.
- 1990-2005:** ondersteuningsvaartuig in het Caribisch gebied.

Zr.Ms. Pelikaan (A804).

Zr.Ms. Pelikaan is vernoemd naar een vogel. De pelikaan is een in het water levende, visetende vogel uit de orde der pelikaanachtigen (Pelecaniformes). Vooral bekend om zijn schepnetachtige ondersnavel.

(Bron: NOS, 31 oktober 2025/Koninklijke Marine)

AVOM 40 JAAR

In 2026 bestaat de AVOM 40 jaar. En dat laten we uiteraard niet ongemerkt aan ons voorbijgaan. We vieren dat op woensdag 9 september in het Marine Etablissement in Amsterdam. Het definitieve programma volgt nog. Hou deze dag vrij.

Het Hoofdbestuur

Koninklijke Marine

JOHAN DE WITT PLATFORM

VOOR BRITSE OPERATIES

Tekst LTZ 20C (SD) Joost Margés

Foto Royal Navy (Lee Blease) & Zr.Ms. Johan de Witt

Sublieme samenwerking op basis van vertrouwen

Het Landing Platform Dock (LPD) Zr.Ms. Johan de Witt was vlaggenschip van de Standing NATO Maritime Group 1 (SNMG1). Toch kreeg het schip enkele weken geleden bij de Engelse zuidkust een bijzondere ‘bijbaan’, namelijk platform zijn voor de opleiding van Britse helivliegers plus technische en logistieke ondersteuners van 846 Naval Air Squadron en voor Royal Marines van 42 en 47 Commando. De samenwerking tussen de Nederlandse opvarenden en de buitenlandse bezoekers verliep subliem. 3 betrokkenen vertellen.

Luitenant ter zee 1 John den Ouden is Hoofd Operationele Dienst van de Johan de Witt, hij was intensief betrokken bij de Britse operaties vanaf het LPD. Vooral op het gebied van planning en het synchroniseren van trainingsprogramma's. Die vonden eerst plaats in de oefenarea van de Fleet Operational Sea Training (FOST) uit de kust bij Plymouth en later op volle zee.

“Voordat de helikopters embarkeerden, oefenden we met 42 Commando op het gebied van boardings, waarbij de Britten bij ons aan boord klommen. 47 Commando – hun ‘bootgroep’ – voerde dokoperaties uit met landingsvaartuigen. Daarna staken we over naar het Franse Brest. Hier embarkeerden 2 Merlins en 30 man aan vliegers, vliegers-in-opleiding, instructeurs en technische en logistieke ondersteuning, nog aangevuld met een aantal klassen technisch en ondersteunend personeel.”

“Doel van de vliegoperaties was het kwalificeren van nieuwe vliegers. Het draaide vooral om het uitvoeren van deklantingen, want uiteindelijk leer je die door in het echt te landen op een dek. We hadden te maken met een groot aantal leerling-vliegers, dus vanzelfsprekend met veel landingen, dag en nacht, via verschillende soorten naderingen. Vooral het inplanen van de vele vliegsorties en de integratie daarvan in het scheepsprogramma én in het programma van SNMG1, vormde voor mij een uitdaging. Tegelijkertijd voeren we namelijk ook nog van Brest naar Dublin en door naar Londen.”

“De Britten waren achteraf heel enthousiast, maar voor ons gold exact hetzelfde. Je merkt dat we al heel lang samenwerken, dat we elkaar vertrouwen en dat procedures hetzelfde zijn. Ik heb vaker met Britten gewerkt, maar nog nooit met hun helikopters en landingstroepen. Toch merk je dat je qua communicatie

direct dezelfde taal spreekt.”

“Wij als Johan de Witt profiteerden zelf ook van de operaties. Wij zijn namelijk aan het opwerken voor de Allied Reaction Force (ARF), een snelle troepenmacht van de NAVO, waar we van half 2026 tot half 2027 deel van uitmaken. Daarnaast boden de trainingen van 47 Commando ons de kans om amfibisch te oefenen. Belangrijk, in aanloop naar de grote oefening Cold Response bij Noord-Noorwegen, waar wij mogelijk gaan samenwerken met een zuster-squadron van 846.”

“Ten slotte is de Johan de Witt ingericht op het herbergen van veel mensen. Dus wanneer er zoals in dit geval een grote groep aan boord komt, moeten we aan de bak met allerlei zaken waar onze bedrijfsvoering op ingericht is. In voorbereiding op deelname aan de ARF was ook dit voor ons mega-nuttig.” Kapitein der mariniers Richard Harmelwaard kon als waarnemend Hoofd Amfibische Dienst en Flight Deck Supervisor zijn hart ophalen de afgelopen periode. In aanloop naar de Britse operaties had hij veelvuldig contact met de bondgenoten om het oefenprogramma tot in de puntjes voor te bereiden. Ook bij de uitvoering was hij nadrukkelijk betrokken.

“Zoals aangegeven kwam eerst 42 Commando bij ons klimmen aan boord. Dat gebeurde met behulp van smalle Speleo-ladders, die vastzitten aan een hook-on pole die je vasthaakt aan een reling. Omdat we toen toch in de FOST-area lagen, konden we ook gelegenheid bieden aan 47 Commando om met ons te oefenen. De Britten beschikken zelf niet echt meer over amfibische schepen om dokoperaties uit te voeren. Wij hebben ze gastvrij ontvangen. Tegelijkertijd was het voor ons nautische personeel een ideale training om weer eens landingsvaartuigen in het dok te hebben.”

“Tegelijkertijd was het druk op het vliegdek. De Britten konden veel oefenen en waren daar erg enthousiast over. Ik mag ook wel zeggen dat de samenwerking heel goed was, met een hele duidelijke communicatie onderling. Het kon bijvoorbeeld voorkomen dat zij iets wilden en wij dan aangaven dat dat lastig zou zijn om uit te voeren. Daar hadden zij vervolgens weer begrip voor. Door die eerlijke afstemming kom je samen tot een heel goed ‘product’. Ik denk dat zij echt een hele goede training hebben doorlopen, terwijl het voor mijn team ideaal was om weer eens met andere helikopters te opereren dan de eigen toestellen. En dan ook nog dual-spot, dus met 2 heli's tegelijk op het vliegdek.”

“Zoals aangegeven gaan we inderdaad begin volgend jaar naar Cold Response. Of we er na de operaties

van de afgelopen periode helemaal klaar voor zijn? Dat zijn we altijd! Wel kan ik zeggen dat het hele goede en waardevolle trainingen met de Britten waren. Ik vind ook echt dat als de mogelijkheid zich voordoet, je altijd met elkaar moet samenwerken om daar beter van te worden.”

Commander James Coleman, commandant van 846 Naval Air Squadron, het zogenoemde kernsquadron van de Commando Helicopter Force van de Royal Navy is zeer te spreken over het verloop van de trainingen en de samenwerking met Zr.Ms. Johan de Witt. Overste Coleman was namens zijn squadron verantwoordelijk voor de veiligheid en efficiëntie van de vliegoperaties. Tevens fungeerde hij als vliegstructuur voor veel jonge piloten die voor het eerst deklandingen uitvoerden.

“De keuze voor de Johan de Witt heeft te maken met de hechte relatie tussen het Verenigd Koninkrijk en Nederland. Als langdurige NAVO-bondgenoten delen wij de visie op veiligheid en operationele interoperabiliteit. Ter illustratie: recent nog oefende ons squadron met de Netherlands Maritime Special Operations Forces.”

“Wij kwamen aan boord met 103 militairen – vliegers, bemanningsleden, engineers en ondersteunend personeel. De training draaide om 3 kernonderdelen. Om te beginnen het uitvoeren van nachtvluchten, waarbij vliegers operaties uitvoerden boven zee, onder minimaal zicht. Communicatie met zowel eigen als buitenlandse eenheden vormde hiervan een belangrijk onderdeel. Verder beoefenden we verticale bevoorrading, vertical replenishment (VERTREP, red.). Met helikopters brachten we voorraden en uitrusting naar andere schepen; een cruciale vaardigheid voor operaties ver van de eigen kust. Als derde trainingsdoel gold het veilig en goed uitvoeren van deklandingen en landingen op het strand. Hierbij werden zowel troepen als materieel afgezet binnen een realistische oefenomgeving.”

“Qua samenwerking met onze Nederlandse partners namen we eerst goed de tijd om elkaars communicatiestijlen en operationele procedures te begrijpen. Naarmate de training vorderde, verhoogden we geleidelijk de snelheid en complexiteit van de missies. Deze benadering betaalde zich uit: de operaties verliepen vlekkeloos, zowel overdag als 's nachts.”

“De samenwerking tussen de Britse en Nederlandse teams was uiterst positief. We bouwden voort op de vertrouwensbasis die al jaren bestaat. Wederzijds respect en kameraadschap waren duidelijk merkbaar en beide teams spraken over een waardevolle en inspirerende periode. De training gaf ons een helder beeld van de uitdagingen en kansen die toekomstige gezamenlijke missies met zich meebrengen. Mijn hoop is dat we nog vaker met de Johan de Witt kunnen opereren, liefst met nog meer landen en binnen nog complexere scenario's.”

Zr.Ms. Johan de Witt is een amfibisch transportschip. Het vormt een combinatie van een vliegveld, haven, parkeergarage, ziekenhuis, hotel en communicatiecentrum.

Zr.Ms. Johan de Witt is een van de 2 amfibische transportschepen. Zr.Ms. Rotterdam is het zusterschip. Ze worden ook wel Landing Platform Docks (LPD) genoemd. Snelle boten en helikopters transporteren eenheden en materieel naar en van het vasteland of andere schepen. Net als Zr.Ms. Rotterdam kan het een volledig bataljon mariniers en materieel vervoeren. Daarnaast heeft het LPD uitgebreide faciliteiten voor commandovoering vanaf het schip.

Op de boeg staat de NAVO-aanduiding van het landingsvaartuig: L801.

Geschiedenis Zr.Ms. Johan de Witt

Kiel gelegd: 18 juni 2003.

Te water gelaten: 13 mei 2006.

In dienst gesteld: 30 november 2007.

De Johan de Witt kent geen voorgangers bij de marine met dezelfde naam.

Het Landing Platform Dock Johan de Witt is vernoemd naar raadspensionaris Johan de Witt.

In 1650 werd de superslimme Johan de Witt al op 28-jarige leeftijd benoemd tot raadspensionaris van Holland. In dat eerste stadhoudersloze tijdperk ging het uitstekend met de Nederlanden. Heel behendig speelde hij Engeland en Frankrijk, Nederlands aartsvijanden na de oorlog met Spanje, tegen elkaar uit.

De Witt was onkreukbaar, krachtig en vooral doortastend en maakte Holland in de Gouden Eeuw tot een wereldmacht. Dat was vooral te danken aan de vloot, die hij flink liet versterken. In 1665 legde hij de Heren Staten, samen met admiraal De Ruyter, een plan voor om te komen tot de oprichting van een regiment zeesoldaten. Op 10 december 1665 werd bij resolutie het Regiment der Marine opgericht, het latere Korps Mariniers.

De raadspensionaris bemoeide zich ook met de opvoeding van Willem III, de latere stadhouder-koning. Toch voerde hij ook een anti-Oranjepolitiek die hem zeer impopulair maakte.

In 1672, het Rampjaar, ging alles mis. Het land werd aangevallen door Engelsen, Fransen en door Keulen.

De Witt kreeg de schuld. "De regering was redeloos, het volk was radeloos en het land was reddeloos", werd er wel gezegd. Het volk schreeuwde vervolgens om terugkeer van de Prins van Oranje, Willem III. In deze massahysterie werd Johan's broer Cornelis opgepakt en gemarteld. Toen Johan hem opzocht in de Haagse Gevangenpoort werden hij en zijn broer Cornelis vermoord door het door de Oranjepartij opgehitste gepeupel.

Het embleem toont in azuur een 17e-eeuws fregat van natuurlijke kleur. De tuigage komt uit de embleemrand. De spiegel is beladen met het wapen van Johan de Witt, in sinopel boven een haas, achtervolgd door een hazewind en beneden een brak, de kop gericht naar de haas. Alles van zilver. Het fregat vaart op een zee, bestaande uit een golvende schildvoet, golvend gedwarsbalkt van 3 stukken, zilver en azuur.

(Bron o.a.: Alle Hens 09, dinsdag 11 november 2025)

SPANNINGEN TUSSEN VENEZUELA EN VS LOPEN

OP MET AANKOMST AMERIKAANS VLEGDEKSCHIP

Het Amerikaanse vliegdekschip USS Gerald R. Ford is begin november aangekomen in de wateren rond Centraal- en Zuid-Amerika. Dat bevestigt de Amerikaanse marine. Onduidelijk is nog waar het vliegdekschip zich precies bevindt.

De Gerald R. Ford is het grootste vliegdekschip ter wereld en telt meer dan 4000 matrozen en tientallen vliegtuigen. Het schip sluit zich aan bij de grote militaire troepenmacht van de VS die al in de Caribische regio is.

De Verenigde Staten voeren al maandenlang militaire acties uit in het gebied, onder meer voor de kust van Venezuela. Geregeld worden veronderstelde drugsboten door de Amerikaanse strijdkrachten aangevallen, waarbij tot nu toe bijna tachtig doden zijn gevallen.

Bewijs dat het inderdaad om drugssmokkelaars gaat, levert de Amerikaanse regering niet. Aanhoudende kritiek van mensenrechtenorganisaties die het "onrechtmatige buitengerechtigde executies" noemen, wuift de VS weg.

Volgens Trump gaat het om zelfverdediging. Eerder schreef hij na een aanval dat de betreffende boot onderweg was naar de VS "om Amerikanen te vergifigen". De mogelijkheid tot een grondoperatie in de regio heeft de Amerikaanse president niet uitgesloten.

Regelmatig claimt de Amerikaanse regering dat de boten gelieerd zijn aan de Venezolaanse drugsbende Tren de Aragua, die door de VS is aangemerkt als terreurorganisatie. Trump stelt dat die groep onder controle staat van de Venezolaanse president Maduro en verantwoordelijk is voor onder meer drugshandel en moordpartijen, ook in de VS.

Door de Amerikaanse troepenmacht op te bouwen, waardoor naar schatting nu zo'n 15.000 militairen in de regio actief zijn, wil de VS de drugshandel en de stroom van drugs naar de Verenigde Staten bestrijden.

Daarbij komt dat de VS interesse heeft in de olievelden in Venezuela. Volgens The New York Times hebben Maduro en andere hoge regeringsleiders de VS toegang tot die velden beloofd, in ruil voor rust in de regio.

Venezuela bereidt zich ondertussen voor met een "massale mobilisatie" van militairen, als antwoord op de "imperialistische dreiging" die vanuit Amerika komt. Bronnen spreken tegen persbureau Reuters zelfs van voorbereidingen op een "guerrillastrijd".

Niet alleen Venezuela is het doelwit van Trump, ook de Colombiaanse president Gustavo Petro kreeg eerder te maken met sancties. Trump beschuldigt Petro ervan drugsproducenten vrij spel te geven en noemde hem eind oktober een "illegale drugsleider".

Onlangs droeg Petro zijn inlichtingendiensten op te stoppen met het delen van inlichtingen met de Verenigde Staten. "Alle communicatie en andere contacten met Amerikaanse veiligheidsdiensten worden opgeschort. De maatregel blijft van kracht zolang de aanvallen op boten in het Caribisch gebied voortduren", schreef Petro op X.

Colombia zou daarmee het voorbeeld volgen van het Verenigd Koninkrijk. Ook dat land heeft de uitwisseling van inlichtingen opgeschort, meldt CNN op basis van bronnen die bekend zijn met de zaak. Jarenlang heeft het VK de VS geholpen met het opsporen van verdachte drugsboten. Kort nadat de VS in september dodelijk aanvallen begon uit te voeren, begon het VK zich al zorgen te maken, schrijft de Amerikaanse nieuwssite.

Zowel het Witte Huis als de Britse ambassade was niet bereikbaar voor commentaar. Een functionaris van het Pentagon vertelde CNN dat het ministerie "niet over inlichtingenzaken praat".

(Bron: NOS/ANP 12 november 2025)

‘DE WERELD VERANDERT SNEL EN WIJ MOETEN MEE’

‘ZR.MS. DE RUYTER HAD EEN DUBBELE ROL

TIJDENS FORMIDABLE SHIELD’

Zr.Ms. Tromp en Zr.Ms. De Ruyter namen in het voorjaar deel aan de grootscheepse internationale oefening Formidable Shield. Na deze oefening heeft laatstgenoemde de taak van de Tromp overgenomen als vlaggenschip van de Standing NATO Maritime Group 1 (SNMG1). Deze taakgroep patrouilleert en oefent in de Noord-Atlantische en Noord-Europese wateren. “SNMG1 is de first responder op zee, 24 uur per dag, 365 dagen per jaar.”

Tekst: Michael Simon | Foto's: Koninklijke Marine

Zr.Ms. De Ruyter nam van 3 tot en met 23 mei deel aan Formidable Shield, de Tromp sloot op 14 mei aan. Een hoofdrol was weggelegd voor de De Ruyter. “We hadden eigenlijk 2 rollen”, vertelt kapitein-luitenant ter zee Welmer Veenstra. De commandant verwijst daarbij naar het feit dat zijn schip een Luchtverdedigings- en Commandofregat (LCF) is.

“Onze eerste rol was die van stafschip. De commandant van de taakgroep zat bij ons aan boord en met het accommoderen van hem en zijn staf, gaven wij dus invulling aan de ‘C’ van LCF”, aldus Veenstra. Voor de tweede rol kwam de ‘L’, het luchtverdedigingscomponent, in beeld. “Wij waren actief deelnemer aan deze integrated air-missile defense-oefening, waarbij we onze luchtverdedigingscapaciteiten demonstreerden in een complexe tactische oefening.”

De maritieme oefening Formidable Shield (FOSH) vindt al sinds 2015 om het jaar plaats en bestreekt dit jaar een uitgestrekt gebied, van Andøya in Noord-Noorwegen tot aan de westkust van Schotland. Het doel van de oefening was het versterken van de interoperabiliteit tussen NAVO-partners. Naast de 2 Nederlandse LCF'en namen eenheden uit 9 andere NAVO-landen deel: België, Canada, Denemarken, Frankrijk, Italië, Noorwegen, Spanje, het VK en de VS. In totaal ging het om 14 fregatten, 4 bevoorradingsschepen, 25 jachtvliegtuigen en helikopters, 8 grondeenheden en ongeveer 3.000 militairen.

De overste kijkt tevreden terug op de oefening. “We hadden natuurlijk een hele rij doelstellingen. De belangrijkste die we hebben gerealiseerd is het detecteren, tracken en rapporteren van een medium-range ballistic missile. En die data vervolgens melden over het Nederlandse netwerk aan een Amerikaans schip dat een stuk verderop lag.”

Het eindsignaal van Formidable Shield was voor Zr.Ms. De Ruyter het startschot voor deelname aan SNMG1. Het betreft echter meer dan deelname alleen; Zr.Ms. De Ruyter loste Zr.Ms. Tromp name-

lijk af als vlaggenschip van de permanente reactiemacht. Binnen dit verband patrouilleren en oefenen NAVO-partnerlanden gezamenlijk in Noord-Europese en Noord-Atlantische wateren. In wisselende samenstellingen doen zij dat al 56 jaar. Dit jaar staat SNMG1 onder leiding van een Nederlander, commandeur Arjen Warnaar.

De Standing Naval Force Atlantic (STANAVFORLANT) had bij de oprichting in 1968 als voornaamste doel tegenwicht te bieden aan de groeiende dreiging

vanuit de Sovjet-Unie. Toen het geopolitiek rustiger werd, en er toenadering was tussen Oost en West, ging het samenwerkingsverband in 2005 verder onder de naam Standing NATO Maritime Group 1 (SNMG1). Commandeur Arjen Warnaar: "Wat je ziet nu is dat we weer teruggroeien naar dat eerdere Koude Oorlog-scenario."

Sinds hij in januari van dit jaar het commando overnam van zijn Deense ranggenoot Thomas Stig Rasmussen, is er volgens Warnaar veel gebeurd. "Er is bijvoorbeeld een & ander aan de hand met kritische infrastructuur in de Oostzee bij de Baltische staten. Dan is het aan ons om als first responder snel te reageren. Die kabels gaan niet vanzelf stuk, natuurlijk."

De commandeur voert heel 2025 het commando over SNMG1. De eerste 5 maanden vanaf Zr.Ms. Tromp en sinds afgelopen maand op Zr.Ms. Ruyter. Buiten de wisseling van schip verandert er niet veel voor de vlagofficier en zijn staf. "Maar voor de bemannings-

leden van Zr.Ms. De Ruyter is het wel even wennen, natuurlijk", zegt hij daarover. "Zij moeten even in die SNMG1-mindset komen. Je hebt met veel veranderingen te maken. Niet alleen in de samenstelling van de taakgroep, maar ook in het vaarprogramma. Onze wereld verandert snel en wij moeten mee veranderen. Daar moet je even aan wennen."

Qua samenstelling: "Ik heb een vlaggenschip, met een internationale staf aan boord, waar verschillende NAVO-landen met eenheden bij aan kunnen sluiten", vervolgt de commandeur. "Ter illustratie: begin dit jaar zat ik in de Oostzee en had ik de beschikking over Zweedse, Finse en Duitse schepen. Toen we onlangs met Zr.Ms. De Ruyter in Glasgow waren, lag er een Frans fregat naast ons en even verderop een Duitse tanker. Toen we daar vertrokken sloten een Portugees en een Italiaans fregat aan."

(Bron: Alle Hens)

'VROUWEN ZIJN ONMISBARE SCHAKELS IN VREDE EN VEILIGHEID'

Vijftientig jaar geleden nam de VN-Veiligheidsraad unaniem Resolutie 1325 over Vrouwen, Vrede en Veiligheid aan. Voor het eerst erkende de internationale gemeenschap dat duurzame vrede niet mogelijk is zonder de gelijke deelname van vrouwen aan vredes- en veiligheidsprocessen. En zonder bescherming van vrouwen en meisjes – maar later ook mannen en jongens – tegen geweld in en rond conflicten.

Tekst: Evert Brouwer, Coen Heil en kapitein Jessica Bode | Foto's: archief Mediacentrum Defensie en eigen beeld

Een kwart eeuw later is dat nog steeds even urgent. Om het 25-jarig 'bestaan' van Resolutie 1325 te markeren, was er op 4 en 5 november een tweedaags congres in Nederland met nationale en internationale sprekers: het 'Navigating 1325 in a New Security Reality' event. Vier betrokkenen bespreken onder meer hun aandeel in het evenement, de stand van zaken rond vrouwelijke militairen en stappen die al zijn gezet, maar vooral ook die nog gemaakt moeten worden.

"Binnen Defensie ben ik verantwoordelijk voor de uitvoering van het Defensie Actieplan 1325 (DAP 1325): Women, Peace and Security (WPS). Er is in de afgelopen 25 jaar zeker veel veranderd. Resolutie 1325 heeft het bewustzijn vergroot dat vrouwen niet alleen slachtoffers van oorlog zijn, maar ook onmisbare schakels in vrede en veiligheid. Ook binnen Defensie zijn stappen gezet – in beleid, training en operatie. Maar we zijn er nog niet." "Deze mijlpaal is een moment om stil te staan bij

wat er bereikt is, maar ook bij de realiteit van vandaag. Wereldwijd zien we dat de positie van vrouwen en meisjes weer onder druk staat. Afgelopen maand publiceerde de secretaris-generaal van de Verenigde Naties zijn jaarlijkse rapport over Women, Peace and Security – met ontluisterende cijfers. De wereld kent momenteel het hoogste aantal actieve conflicten sinds 1946, met ongekende risico's en menselijk leed tot gevolg; vooral voor vrouwen en kinderen. Volgens het VN-rapport leven inmiddels 676 miljoen vrouwen binnen vijftig kilometer van dodelijk geweld – het hoogste aantal sinds de jaren negentig."

"Het aantal vrouwelijke- en kindslachtoffers onder burgers is in de afgelopen twee jaar verviervoudigd. Het aantal meldingen van seksueel geweld in conflictsituaties steeg met 87 procent. Daarnaast neemt het geweld tegen vrouwelijke activisten, vredeswerkers en journalisten toe, terwijl de deelname van vrouwen aan vredesprocessen juist afneemt. In 2024 vormden vrouwen slechts zeven procent van de onderhandelaars, veertien procent van de bemiddelaars en twintig procent van de ondertekenaars van vredesakkoorden."

"We verwachtten circa 290 mensen uit zo'n vijftientig landen. Ik heb bijzonder uitgekeken naar een van de sprekers: Vasfije Krasniqi Goodman uit Kosovo. Een buitengewoon krachtige vrouw die als zestienjarige slachtoffer werd van seksueel geweld in oorlogstijd. Als speciaal gezant van de president van Kosovo komt zij wereldwijd op voor gerechtigheid voor overlevenden van seksueel geweld in conflict." "Dit evenement is voor mij heel belangrijk, zowel als

militair, maar vooral als mens. Als ik zie hoe wereldwijd de rechten van vrouwen, en van mensen in kwetsbare posities, worden ondermijnd, dan raakt me dat diep. Maar het maakt me ook strijdbaar. Ik geloof in gelijke rechten en in de kracht van diversiteit. Daarvoor wil ik me inzetten. Niet alleen omdat het past bij onze democratische normen en waarden, maar omdat het voor mij persoonlijk vanzelfsprekend is. Ik geloof oprecht dat als de wereld echt werk zou maken van de Women, Peace & Security-agenda, de kans op duurzame vrede aanzienlijk groter zou zijn. Want vrede vraagt om iedereen: mannen én vrouwen.”

“De afgelopen 25 jaar is er vooruitgang geboekt rond de thema’s die we behandelden tijdens dit evenement. Maar de uitdagingen blijven groot. Conflicten zijn complexer geworden, hybride oorlogsvoering en desinformatie vormen een toenemende dreiging. Tegelijkertijd zie ik positieve ontwikkelingen, zoals de cruciale rol van vrouwen in vrede en veiligheid, zowel in beleid als operaties. De WPS-agenda wordt steeds meer geïntegreerd in onze missies, zowel nationaal als internationaal. Hoewel het een lang proces is, ben ik optimistisch over de richting die we opgaan.”

‘Het aantal vrouwelijke generaals in de krijgsmacht is de afgelopen jaren gestegen’

“Zo is het aantal vrouwelijke generaals in de krijgsmacht de afgelopen jaren gestegen. Ook bereiken steeds meer vrouwen hogere rangen. Dat komt door een toegenomen doorstroom en het vertrouwen van jongere vrouwen, die nu rolmodellen hebben. Toch

duurt het langer voordat vrouwen de top bereiken, omdat de organisatie niet altijd automatisch faciliteert. Leiderschap is cruciaal. Zoals de steun die ik ooit ontving van mijn toenmalige commandant. Verder is het noodzaak om de verschillende behoeften van vrouwen te begrijpen, zoals specifieke uitrusting.”

“De afgelopen twee jaar heb ik een netwerk opgezet van vrouwelijke generaals. Om elkaar te ondersteunen en praktische oplossingen te bieden voor problemen. Nu werk ik aan hetzelfde voor vrouwelijke stafadjudanten. Hierdoor kunnen vrouwen elkaar helpen, omdat ze hetzelfde hebben meegemaakt. Ten slotte denk ik dat er genoeg vrouwen aan zitten te komen om het stokje over te nemen. Daar zal ik mij ook voor blijven inzetten. Kelly (zie interview hieronder, red.) bijvoorbeeld is een enorm talent. Zij liet al zien dat ze het verschil kan maken. Zij en vele anderen gaan onze krijgsmacht naar een nog hoger niveau tillen.”

“Maar ondanks alle vooruitgang, is er in de wereld nog steeds op veel plekken niet voldoende kennis en oog voor de meerwaarde van vrouwen voor operaties. Zoals bij afschrikken en stabiliseren. Omdat vrouwen nodig zijn om bepaalde effecten te kunnen brengen, doordat zij bijvoorbeeld als enige toegang hebben tot bepaalde groepen mensen, blijft de aandacht hiervoor essentieel. Gezien de geopolitieke ontwikkelingen met onveilige plekken voor de positie van de vrouw, is het extra mooi dat Nederland zijn nek uitsteekt voor dit onderwerp. En dit toont direct het belang van het evenement.”

‘Er zitten genoeg vrouwen aan te komen om het stokje over te nemen’

“Voor mij is het event geslaagd, als beide dagen concrete resultaten opleveren. Op dag één wens ik dat alle deelnemers zich blijven committeren aan de VN-resolutie 1325 en de urgentie van de situatie wereldwijd inzien. Op dag twee wil ik samen komen tot nog meer praktische oplossingen voor problemen die vrouwen bij Defensie wereldwijd tegenkomen, zoals we dat onlangs al met scherfvesten voor vrouwen hebben gedaan.”

De wereld kent momenteel het hoogste aantal actieve conflicten sinds 1946, met ongekende risico's en menselijk leed tot gevolg; vooral voor vrouwen en kinderen.

“Met Resolutie 1325 was ik al bekend. Een aantal jaren geleden op weg naar Den Helder heb ik geluisterd naar de Britse podcast War Studies van het King's College. Daarin was een special over 'women in peace and security' en de WPS-agenda. De uitnodiging om gastvrouw op de WPS-bijeenkomst te zijn, komt van luitenant-generaal Boekholt-O'Sullivan. We hebben elkaar ontmoet tijdens een lunch op het ministerie naar aanleiding van mijn nominatie voor de Young Talent Award van Topvrouw van het Jaar, waarvoor ik namens Defensie was genomineerd. Blijkbaar heeft mijn presentatie in september, over gelijke kansen en de plaats voor vrouwen in de krijgsmacht, indruk gemaakt. Mijn stelling is: 'Alle teams presteren beter mét vrouwen'.”

‘Ze vinden het cool dat onze navigatie-officier een vrouw is’

“We maken trouwens in Nederland best stappen als het over gelijkheid gaat. Als een vrouw commandant van een schip wordt, is dat geen bijzonderheid meer. Wat dat betreft is de weg al geplaveid door vrouwen als schout-bij-nacht Jeanette Morang. Toch zou ik nog meer vrouwelijke rolmodellen willen zien. Dat hoeft niet direct een commandant te zijn. Ik hoor regelmatig jonge meiden aan boord zeggen: “goh, ik vind het echt cool dat onze navigatie-officier een vrouw is.”

“Tijdens een recente reis met de Tromp ben ik tegen een aantal zaken aangelopen. Je hoorde voor vertrek hier en daar geluiden of het wel goed was dat zowel de commandant als de navigatie-officier vrouwen zijn. Zoiets hoor je nou nooit als er twee mannen op die positie zitten. Ik heb ook wel opmerkingen gekregen van: ‘wat zeur je nou over gelijkheid, je krijgt toch hetzelfde salaris als wij’. Dus er is nog best wat werk aan de winkel. Ik heb me de afgelopen tien jaar leren uit te spreken, ook aan boord. Dat was de eerste keer best spannend. Op de Tromp kreeg ik trouwens veel bijval en Defensie steunt mij in mijn roep om gelijkwaardigheid voor iedereen. Ik heb in de tien jaar bij de marine geleerd dat je soms tegen de stroom moet inzwemmen om uiteindelijk met z'n allen dezelfde richting op te gaan.”

‘Het belangrijkste is dat we van elkaar leren en niet elkaars visie opleggen’

“Het gaat mij in de strijd om gelijkwaardigheid trouwens niet alleen om de positie van vrouwen. Ik zet me in voor volledige gelijkwaardigheid en inclusie. Dat is in de wereld van vandaag binnen het NAVO-bondgenootschap best een uitdaging. De NAVO-landen sturen hun hoogste vrouwelijke militair naar dit congres, samen met een jonge vrouw binnen hun krijgsmacht. Dat varieert nogal sterk in rang, van drierterrengeneraal tot luitenant-kolonel. Op de tweede dag, waarvoor generaal Boekholt-O'Sullivan en ik de hosts zijn, kijken we niet naar de rangen en standen. Dat geeft een andere dynamiek aan de discussies. Iedereen moet vrijuit kunnen spreken. Ik verwacht ook dat bij het bespreken van de uitdagingen die we als vrouwen in peace & security ervaren, de oplossingen van de oudere militairen anders zijn dan die van jongeren. Het belangrijkste is dat we van elkaar leren en niet elkaars visie opleggen.”

Luitenant-generaal Ludy Schmidt, plaatsvervangend Commandant der Strijdkrachten en daarmee de eerste vervanger van de hoogste militair van Nederland.

“Meer vrouwen is geen politieke wens, maar operationele noodzaak. Eigenlijk is het jammer dat ik de enige man ben in een verhaal dat draait om vrouwen. Natuurlijk moeten vrouwen elkaar steunen, maar ook meer mannen mogen zich uitspreken. Niet omdat vrouwen het niet zelf kunnen, maar omdat ze nog steeds minder kansen krijgen.”

“Dit onderwerp wordt soms weggezet als politieke wens. Voor mij is het operationele noodzaak. Als teams op alle niveaus bestaan uit mannen én vrouwen, krijg je creatievere oplossingen dan met een all-men crew. De mix maakt ons sterker; alleen mannen werkt niet, alleen vrouwen ook niet. De mix maakt ons sterker; alleen mannen werkt niet, alleen vrouwen ook niet. Toen ik in 1989 van de KMA kwam, zaten er amper vrouwen in mijn jaar. De eerste zes jaar had ik ook geen vrouwelijke collega's. Dat is een gemis, weet ik nu: vrouwen luisteren beter, of horen wat er wél of juist niet wordt gezegd en benoemen dat. Onlangs zat ik in een overleg met luitenant-generaal Elanor Boekholt-O'Sullivan. Ze tikte me onder de tafel aan en schreef: 'beter luisteren'. Ze had gelijk. Ik zat rationeel in een discussie, terwijl het eigenlijk om gevoel ging. Zij hoorde wat er speelde, ik niet. Natuurlijk zie ik als generaal vooral wat er in de top speelt. Daar zijn vrouwen goed vertegenwoordigd. Lager in de organisatie is dat minder vanzelfsprekend. Daarom moeten we gemengde teams blijven stimuleren en vrouwen de kans geven om door te stromen. Belangrijk is dat ze zichzelf blijven; ze hoeven niet 'one of the guys' te zijn. We moeten ook oppassen met flauwe grappen en stoer gedrag. Vrouwen spiegelen zich daar soms aan om erbij te horen, terwijl ze juist waardevoller zijn als ze zichzelf blijven. Wat ook niet helpt, is dat veel vrouwen

te streng zijn voor zichzelf en denken dat ze dubbel zo hard moeten werken. Er wordt nu sterk ingezet op werving, met vrouwencampagnes en voorlichtingsdagen. Dat is goed, maar het probleem blijft behoud. Vooral collega's tussen dertig en veertig jaar, vaak de fase waarin kinderen komen. Deeltijdwerken blijkt lastig, terwijl het in veel functies prima kan. We moeten dat beter faciliteren en zorgen dat vrouwen die tijdelijk minder werken hun plek niet verliezen als ze terugkomen. Krachtige vrouwen zijn geen bedreiging, maar een aanvulling. En voor sommige mannen is werken met krachtige vrouwen misschien

ook wennen. Maar het is geen bedreiging, het is een aanvulling. Het draait niet meer alleen om spierballen. In toekomstige oorlogsvoering gaat het ook om mentale kracht.”

“Als man hoop ik echt dat we de komende jaren de eerste vrouwelijke Commandant der Strijdkrachten verwelkomen. Dat is geen kwestie van óf, maar van wanneer. Er loopt genoeg kwaliteit rond.”

(Bron: Defensiekrant)

SOMMIGE SCHEPEN OVER 10 JAAR MOGELIJK ZELFVAREND

Tekst KAP Nico Schinkelshoek
Foto John van Helvert

Marine presenteert visie op onbemande systemen

Van drones tot autonome onderzeebootjes en zelfs volledig zelfvarende schepen. Wat doet de marine al op het vlak van onbemande/onbemenste maritieme systemen? En wat zijn de toekomstplannen? Tijdens de eerste editie van het evenement 'Maritime Uncrewed' werden vorige week bijna 200 aanwezigen bijgepraat. Belangrijk, want deze systemen spelen een steeds belangrijkere rol op het (maritieme) slagveld.

Commandant Zeestrijdkrachten vice-admiraal René Tas spreekt de volgepakte zaal in Den Helder toe. Enige haast met het thema is geboden, 'want we

leven in een periode tussen oorlog en vrede', benadrukt hij. Mogelijke tegenstanders zullen daarbij niet op ons wachten. "We moeten ons straks tegen conventionele en onbemande systemen verdedigen. Dat betekent niet afwachten, maar innoveren." Dat innoveren en versneld inkopen van de juiste spullen gebeurt inmiddels volop.

Zo beschikt de marine vanaf januari 2026 over de V-Bat. Deze operationele drone met een spanwijdte van bijna 3 meter wordt ingezet vanaf verschillende typen schepen. Te beginnen met het luchtverdedigings- en commandofregat Zr.Ms. De Ruyter, gevolgd door het Landing Platform Dock Zr.Ms. Johan de Witt. Het onbemande systeem is geschikt voor het verzamelen van informatie en het uitvoeren van beveiligingstaken op zee.

Tijdens oefening REPMUS werden afgelopen september in NAVO-verband verschillende onbemande autonome systemen uitgeprobeerd, waaronder deze V-Bat. Alleen dit systeem voldeed toen aan de eisen van de marine. Zo waren onder meer de vliegtijd van ruim 10 uur (met constant gebruik van radar en camera) en de kleine logistieke voetafdruk doorslaggevend. Ten opzichte van andere drones hoef je voor de V-Bat namelijk niet veel extra's mee te nemen. Zeker handig op de kleinere schepen, waar ruimte schaars is. Ook is de drone met zo'n 30 minuten snel operationeel. Op verzoek van de marine paste de Amerikaanse fabrikant ShieldAI het systeem na REPMUS zo aan dat het ook op kerosine vliegt. Handig, want die brandstof is al aan boord en scheelt opbergruimte. Ook is de verticale opstijg- en landingsprocedure sinds de oefening bij Portugal significant verkort.

Om de V-Bat in de lucht te houden, zijn 2 personen nodig: een operator en iemand voor het onderhoud. Marinepersoneel dat met de drone gaat werken, wordt opgeleid voor beide rollen. De besturing van de drone gebeurt vanachter een aantal schermen in de Commandocentrale, legt kapitein-luitenant ter zee Eric van den Nieuwendijk uit. Hij is senior medewerker Strategie & Advies binnen CZSK en als accountmanager verantwoordelijk voor de introductie van deze systemen in het maritieme luchtdomein. "Een korporaal zonder vooropleiding is in 14 weken volledig opgeleid", vertelt de maritieme luchtvaartadviseur. Een eerste groep enthousiaste vrijwilligers is inmiddels gevonden. "Die operators trainen we in Amerika. In Nederland hebben we daar de ruimte nog niet voor. Met de levering van de eerste systemen kunnen ze straks meteen aan de slag."

Net als de Skeldar V-200, een helikopterdrone voor mijnenbestrijding, worden de V-Bat's en het bijbehorende personeel straks ondergebracht bij 860 Squadron. Zij worden, net als de NH-90's, gestationeerd op Maritiem Vliegkamp De Kooy. Naast Vlucht 1 (onderzeebootbestrijding en oppervlakteoorlogsvoering) en Vlucht 2 (amfibisch vliegen) komt er een Vlucht 3. Deze nieuwe operationele eenheid draait na de oprichting in 2026 volledig om de maritieme, onbemande capaciteit. "Je wil dat al die collega's met elkaar in contact staan, want uiteindelijk gaan zij samenwerken. Dit zijn de mensen die het maritieme luchteffect brengen. We zijn in transitie van bemande maritieme luchtvaart naar een combinatie met onbemand", verklaart Van den Nieuwendijk.

Hoe gevaarlijker een gebied, hoe meer je de mens daar vandaan wilt hebben

De presentaties volgen elkaar intussen in rap tempo en de ene na de andere ontwikkeling passeert de revue. Onbemand is toepasbaar voor tal van marinetaken: het aangrijpen van vijandelijke schepen op zee, onderzeebootbestrijding, luchtverdediging, mijnenbestrijding, de bescherming van de (Noord-)zee en amfibische en speciale operaties. Al zo'n 10 jaar geleden begon de marine met onbemande systemen. Naar verwachting worden die alleen maar beter en

belangrijker. In algemene zin geldt: hoe gevaarlijker een gebied, hoe meer je de mens daar vandaan wilt hebben.

Naast bijvoorbeeld drones in allerlei soorten en maten, denkt de marine ook groots, vertelt dagvoorzitter Bas Buchner. Hij is programmadirecteur Maritiem Onbemenst. Sinds juni beschikt de marine tijdelijk over het civiele patrouilleschip DSS Galatea. "De Galatea kunnen we ook gebruiken als testplatform om op de Noordzee te oefenen met onbemande systemen", vertelt hij. Defensie huurt het schip in afwachting van 2 multifunctionele ondersteuningsvaartuigen (Multirole Support Ship, MSS). Deze platformen van zo'n 50 à 70 meter lang arriveren naar verwachting in 2027. "Die schepen hebben al standaard verschillende drones en onbemande systemen aan boord."

"De volgende en laatste stap is dat deze vaartuigen van een bemanning van maximaal 9 personen naar volledig zelfvarend, gaan", vervolgt hij. "Het MSS is wat mij betreft het nieuwe moederplatform, waar vanaf vliegende, varende en zwemmende drones gecoördineerd optreden in een nieuw system-of-systems, dat weer op grotere afstand vanaf een ander bemand schip wordt aangestuurd. Als je een AI-systeem hebt dat in de gevarenzone snel doelen kan identificeren en uitschakelen, dan kan je het gevecht daarmee winnen. Maar voor de daadwerkelijke beslissingen wil je zorgen dat de mens, op afstand, in the loop is."

(Bron: Koninklijke Marine)

BESCHERMING NOORDZEE

De bescherming van de Noordzee blijft een belangrijk speerpunt vanwege economische en strategische belangen. ISD (Intelligence, Surveillance en Reconnaissance) speelt hierbij een belangrijke rol. In 2016 werd die rol volledig ingevuld door een combinatie van gereedschaps, vast opgestelde sensoren en onbemande systemen. Dit systeem van systemen wordt nu aangestuurd door mensen vanuit een MOC (Maritime Operations Control). De grote hoeveelheden sensordata worden door middel van datafusie bij elkaar gebracht en door AI geïnterpreteerd. De AI zorgt voor automatische detectie van verdachte situaties of gebeurtenissen. Deze pop-up events worden nader onderzocht en indien nodig gemonitord, gevolgd en geïnspecteerd door middel van taak-specifieke, onbemande systemen. Bij sterke vermoedens van kwaadaardige intenties kan overgegaan worden tot interventie.

- 1 MDS
- 2 UUV
- 3 GLASVEZELKABEL
- 4 OFFSHORE PLATFORM
- 5 UAV
- 6 SATELLIET
- 7 MOC
- 8 HYDROFOON
- 9 LRUAV
- 10 UAV
- 11 USV

COMMAND AND CONTROL

**SITUATIONAL AWARENESS
SITUATIONAL UNDERSTANDING**

INVESTIGATE

- INSPECT
- IDENTIFY
- THREAT ASSESSMENT
- LOC
- ATTRIBUTE

ACT

- DISRUPT
- DISRUPT
- DENY
- DISABLE
- DESTROY

AVOM 40 JAAR

In 2026 bestaat de AVOM 40 jaar. En dat laten we uiteraard niet ongemerkt aan ons voorbijgaan. We vieren dat op woensdag 9 september in het Marine Etablissement in Amsterdam. Het definitieve programma volgt nog. Hou deze dag vrij.

Het Hoofdbestuur

Koninklijke Marine

UFO'S LANDDEN NOG ÉÉN KEER OP SOESTERBERG

Op zaterdag 8 november werd in het Nationaal Militair Museum (NMM) de documentaire 'De UFO's van Soesterberg' van Filmmaker Bram Roza vertoond. In de documentaire onderzoekt Roza het mysterie van de waarnemingen van een onverklaarbaar fenomeen op vliegbasis Soesterberg. Het NMM vertoont de documentaire in de maand 'Museum vol verhalen'.

In de vroege ochtend van 3 februari 1979, midden in de Koude Oorlog, waren twaalf Nederlandse militairen op vliegbasis Soesterberg getuige van een onverklaarbaar fenomeen. Boven de startbaan verscheen een enorm driehoekig object met felle lampen. Ook andere omwonenden namen vliegende objecten rond de vliegbasis waar. 45 jaar later maakte Bram Roza er een documentaire over die nu te zien is in het NMM. Dit is tevens de laatste keer dat de documentaire wordt vertoond op de plek waar het allemaal begon.

Voorafgaand aan de documentaire was er een persoonlijke inleiding van Bram en na afloop is er gelegenheid vragen te stellen.

Het NMM biedt de bezoeker een gevarieerd programma: lezingen, documentaires, vertellingen bij bijzondere objecten en rondleidingen. Hiermee wil het NMM bruggen slaan tussen verleden en heden, zodat historische verhalen licht werpen op actuele ontwikkelingen. NMM is een museum vol verhalen.

Het NMM in Soesterberg is één van de drie Koninklijke Defensiemusea in Nederland. Gezamenlijk willen we bij een groot publiek het besef vergroten dat vrijheid geen vanzelfsprekendheid is. We willen daarmee recht doen aan het aandeel van de Krijgsmacht in onze nationale geschiedenis en aan haar rol in de bescherming van onze vrijheid en vrede. Meer informatie op NMM.nl of volg ons via Facebook en Instagram.

AVOM - DOELSTELLINGEN

- Het bevorderen van kameraadschap tussen de leden van de vereniging onderling en met het actief dienend personeel van de Marine;
- Het behartigen van de belangen van hen, die als militair bij de Koninklijke Marine hebben gediend of nog actief dienend zijn;
 - Het onderhouden van goede contacten en betrekkingen met de Koninklijke Marine;
 - Het mede hoog houden van de eer en de tradities van de Koninklijke Marine;
- Het in herinnering houden en eren van hen die gesneuveld of overleden zijn in dienst van het vaderland en in het bijzonder hen die in dienst van de Koninklijke Marine zijn gevallen;
 - In gevallen van materiële of immateriële noden of andere belangen van leden of nabestaanden zal de AVOM een adviserende of doorverwijzende functie hebben, in eerste aanleg naar de reeds bestaande organisaties of instellingen van de Koninklijke Marine.

WAT DOET DE AVOM?

De AVOM organiseert voor haar leden diverse activiteiten en bijeenkomsten, eens per jaar houden we ook een landelijke reünie. Daarnaast is de AVOM te vinden op diverse evenementen zoals de Marinedagen en de Nationale Veteranendag.

De vereniging is aangesloten bij de Stichting Veteranen Platform.

De AVOM is aangesloten bij de Vereniging Veteranenplatform

AVOM EVENEMENTENKALENDER

DATUM	TIJD	AFDELING	EVENEMENT/ACTIVITEIT	LOCATIE
17-dec-25		Den Helder	Kerstviering	
13-jan-26	14:00 uur	Salland	Nieuwjaarsreceptie	VEG kerk-Zwolle
14-jan-26		Zuid-Holland	Nieuwjaarsreceptie	Van Ghentkazerne
10-feb-26	14:00 uur	Salland	Ledenvergadering	VEG kerk-Zwolle
11-feb-26		Zuid-Holland	Oplopmiddag	Van Ghentkazerne
04-mrt-26			Reünie landingsvaartuigen mariniers 1961-1962 Nieuw-Guinea	Marine etablissement Amsterdam
10-mrt-26	14:00 uur	Salland	Filmmiddag	VEG kerk-Zwolle
11-mrt-26		Zuid-Holland	Oplopmiddag	Van Ghentkazerne
14-apr-26	14:00 uur	Salland	Hersengymnastiek	VEG kerk-Zwolle
12-mei-26		Salland	Jaarlijks uitje	
09-sep-26		Hoofdbestuur	Landelijke reünie 40-jarig bestaan AVOM	Marine etablissement Amsterdam

WILT U LID WORDEN VAN DE AVOM?

Ga naar www.avom.nl en meld u aan. De Contributie is slechts € 30 per jaar, inclusief het magazine VastWerken.

EREGALERIJ

HET HOOFDBESTUUR FELICITEERT DE ONDERSTAANDE LEDEN MET HUN 25-JARIG LIDMAATSCHAP VAN DE AVOM EN SPREEKT HAAR DANK UIT VOOR HUN LANGDURIG BETOONDE TROUW AAN DE VERENIGING.

NAAM	WOONPLAATS	AFDELING	RANG	
Berghout, J.	Purmerend	Amsterdam	Matr	1e klas
Drie, H. van	Barneveld	Algemeen	Matr	3e klas zm
Peerbolte, H.R.	'S Gravendeel	Zuid Holland	Zvpl	2e klas zm

HOOFDBESTUUR

IN MEMORIAM

NAAM	RANG-STAND	AFDELING	WOONPLAATS	GEBORTE DATUM	DATUM VAN OVERLIJDEN
Strik	AOO	Den Helder	Egmond aan Zee	16-02-1929	28-05-2025
Vegte van der	Schrijver 1e klas	Oost Overijssel	Diepenheim	30-04-1952	
Bastemeijer	Kpl Elmnt	Zuid-Holland	Spijkenisse	15-06-1935	13-08-2025
Ruijgh	Mach. 1e Klas	Noord Brabant	Made	14-10-1939	18-07-2025
H.J.M Muhlheim	Sgt.Marinier	Algemeen	Doorn	14-03-1947	08-10-2025
W.K. van IJzerloo	Sgt.Marinier	Zuid-Holland	Bleskensgraaf	29-03-1929	04-09-2025
J.N.M Hoff	Sgt.Marinier	Den Helder	Den Helder		22-10-2025
C.L.A Stofmeel	Sgt.ODND	Amsterdam	Hoofddorp	12-08-1942	01-11-2025
W.A.Bel	Tlgr.1	Zuid-Holland	Leerdam	08-03-1939	25-10-2025

NIEUWE LEDEN

NAAM	DIENSTVAK/RANG	AFDELING	WOONPLAATS
Oostveen. M.P.A	WTD/LTZ2OC	Den Helder	Juliaanadorp
Enting.g	Matr/1lda	Groningen/Drente	Zuidlaren
Hoving.R.J	Kpl/Rmnt	Zeeland	Arnhemuiden
Meijer Th.P	Matr/1	Zuid-Holland	Leiden
Moerman P.W	hofm/1	Algemeen	Dalem
Roekamp.K.H	Kpl/TD	Noordbrabant-oost	Bergen op Zoom
Vos.J.L	Matr.1	Zuid-Holland	Hendrik Ido Ambacht

CONTACTGEGEVENS AVOM AFDELINGEN

AFDELING ALKMAAR

Siem Smit, voorzitter,
lid Raad van Afgevaardigden
T: +31 (0)226 317 823
E: e-mail: siemtuigo@ziggo.nl
Wim Groot, secretaris
T: +31 (0)72 571 4117
E: e-mail: tiny.groot@wxs.nl

AFDELING AMSTERDAM

NL28 INGB 0003 0633 58
Harry Bijleveld, voorzitter,
Lid Raad van Afgevaardigden
T: +31 (0)294 253 417
E: hbijleveld@hetnet.nl

Wim de Weerdt, secretaris,
T: +31 (0)6 496 414 90
E: moeka@quicknet.nl

AFDELING DEN HELDER

Voorzitter a.i.:
E.C.M. (Emile) Roegies /
Lid Raad van afgevaardigden
T: +31 (0)223 635 566
E: ecm.roegies@kpnmail.nl

AFDELING FRIESLAND

Henk Hendriksen, Contactpersoon.
lid Raad van Afgevaardigden,
T: +31 (0)6 513 565 33
E: hjw.hendriksen@gmail.com

AFDELING GRONINGEN-DRENTHE

R.H. Nienhuis, voorzitter, lid Raad van
Afgevaardigden
T: +31 (0)6 506 655 12
E: roelf.007@home.nl

AFDELING LIMBURG-NOORD

Hans Peters, voorzitter
T: +31 (0)774 742 349
E: hans.maja@outlook.com
H.M.P. Geerlings, secretaris
T: +31 (0) 77 474 27 74
E: hermgeerlings@home.nl

AFDELING NIJMEGEN

Voorzitter: Vacant
Penningmeester: **Roel Kasper**
Lid: **Henk Nillesen**
Lid: **William Megens**
Lid: **Jan Roelof van Offeren**

AFDELING NOORD-BRABANT OOST

Contactpersoon: **Frits Heidendaal**
Lid raad van afgevaardigden
T: +31 (0) 614 713 319
E: fritsheidendaalheidendaal1938@gmail.com

AFDELING NOORD-BRABANT WEST

Voorzitter: Vacant
Aanspreekpunt Algemene zaken:
Frank Duivenstein,
E: fgduivenstein51@gmail.com
T: +31 (0)6 376 160 12
Lid Raad van Afgevaardigden:
J.B.H.M. (Hans) Zengerink.
T: +31 (0)6 273 655 92
E: leeuw307@ziggo.nl

AFDELING OOST-OVERIJSSSEL

NL03 INGB 0006 4933 40
Allart Oldejans, voorzitter
Lid Raad van Afgevaardigden
T: +31 (0)6 463 427 32
E: aoldejans@xs4all.nl
Gerrit van Gils, secretaris
T: +31 (0)6 517 505 45
E: gerritjanvangils@gmail.com

AFDELING SALLAND

NL62 INGB 0000 2798 16
Jan Hopster, voorzitter
Lid Raad van Afgevaardigden
T: +31 (0)6-14197010
E: hopster1@xs4all.nl
Rob van den Bosch, secretaris
T: +31 (0)6 288 893 57
E: r.bosch01@kpnmail.nl

AFDELING ZEELAND

NL35 RABO 0389 3647 97
Jan Foekking, voorzitter
T: +31 (0) 118466676
Rob Schouw, secretaris
Lid Raad van Afgevaardigden
T: + 31 (0)6 481 804 46
E: schouw@vlissingennet.nl

AFDELING ZUID-HOLLAND

Interim Voorzitter: **Koos van der Spek**
T: +31 (0)6 252 953 07
E: jsvds57@gmail.com

Secretaris: **Adriaan van Stolk**
T: +31 (0)6 532 998 77
E: aw.van.stolk@gmail.com
Bestuurslid: **Ton Bijster**
T: +31 (0)6 509 585 88
E: tonbijster@gmail.com

MAAK VAN UW SECRETARIS GEEN SPOORZOEKER

Geef tijdig een verandering door van uw uw huis- e-mailadres of telefoonnummer.
secretaris@avom.nl

AVOM SHOP

NR.	ARTIKEL	PRIJS
9302	Blazer Badge	€ 6,00
9303	Schouder epaulet (per set)	€ 8,50
9304	Stropdas	€ 12,50
9306	Reversspeld (pin)	€ 3,00
9309	Knopen (set van 6 groot en 6 klein)	€ 16,00
9315	Naambadge	€ 25,00
9317	Baret (vloot)	€ 23,50
9318	Anker (voor baret vloot)	€ 7,50
	Baret inclusief anker in één bestelling	€ 25,00
9323	Trui (vloot)	€ 55,00
9325	Overhemd korte mouw	€ 21,00
9326	Overhemd lange mouw	€ 22,00

LEVERTIJD

Binnen 20 werkdagen, afhankelijk van beschikbaarheid.

Bij eventuele opmerkingen over levertijd en/of artikel, melden bij beheerder AVOM-SHOP Wim Brons, M: 06-22467441, E: w.brons@avom.nl

De AVOM-artikelen 9301 t/m 9328 zijn te bestellen door overmaking van het bedrag op rekening: NL31 ABNA 058 863 11 16 ten name van AVOM, met vermelding van maatvoering en verzendadres. Voor buitenlandse betalingen ook BIC-nummer vermelden: BIC ABNANL2A

Alle artikelen zijn inclusief verzendkosten.

Maatvoering is volgens standaard confectiematen.

Retourzending door foute opgave van maatvoering zijn voor eigen rekening.

Blazer Badge

Epauletten

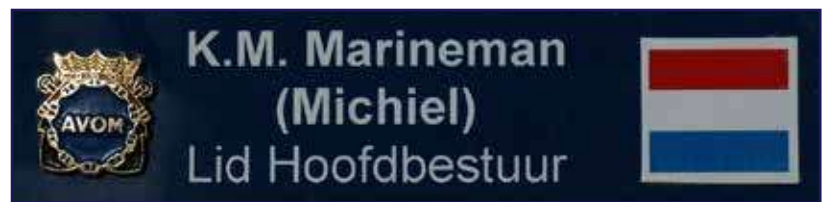
Baret

Stropdas

Pin

Naambadge

Pilot shirt

Trui